

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Aktiekapitalets betydelse för det personliga begränsade ansvaret

- En studie om kapitalkravets funktioner

Författare:
Jacqueline Can
Marie Petersson

Handledare:
Erling Green

Sammanfattning

Examensarbetets titel:	Aktiekapitalets betydelse för det personliga begränsade ansvaret - En studie om kapitalkravets funktioner
Seminariedatum:	2010-06-03
Ämne/kurs:	FEKK01, Examensarbete kandidatnivå, 15 poäng
Författare:	Jacqueline Can och Marie Petersson
Handledare:	Erling Green
Fem nyckelord:	Aktiekapital, Begränsat personligt ansvar, Borgenärsskydd, EU harmonisering, Slopande av aktiekapitalet
Syfte:	Uppsatsens syfte är att i samband med diskussionen om en sänkning av aktiekapitalet att redogöra för beslutet och dess bakgrund. Vi ämnar också redogöra för utvecklingen av aktiekapitalet i ett antal länder och ett antal tillfrågade aktörers inställning till förändringen. Avslutningsvis diskuterar vi några av aktiebolagets egenskaper och dess effekter med ett symboliskt aktiekapital.
Metod:	Studien har gjorts med en kvalitativ metod där en blandning av deduktiv och induktiv angreppssätt har tillämpats.
Teoretiska perspektiv:	Studien utgår ifrån utredningen SOU 2008:49 om en sänkning av aktiekapitalet för privata aktiebolag. Aktiekapitalets historia i Sverige och bolagsrätten i EU tas som utgångspunkt.
Empiri:	Empirin insamlats dels via personliga intervjuer, telefonintervjuer och mailintervjuer, dels viss sekundärdata. Skatteverket, PWC, LRF Konsult, Tönnerviks Horwath, Färs & Frosta Sparbank, Företagarna, Swedbank, SEB och ALMI, har intervjuats.
Resultat:	Våra slutsatser är att aktiekapitalets betydelse förändrats och att det inte är lika nödvändigt som det en gång uppfattades vara. Det personliga begränsade ansvaret är inte så begränsat i verkligheten. Prioriterade borgenärer kräver personliga säkerheter vid avtal och sänkningen kommer troligtvis inte innebära större förändringar för aktiekapitalets funktioner och ägarnas betalningsansvar. Ett slopande skulle missgynna oprioriterade borgenärer, kräva nya lagbestämmelser och olika krav på säkerheter kunna ställas på olika verksamheter, beroende på deras kapitalbindning.

Abstract

- Title:** The share capitals significance for the limited personal liability - A paper on the functions of the share capital
- Seminar date:** 2010-06-03
- Course:** FEKK01, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 University Credits Points (UPC) or ECTS-cr)
- Authors:** Jacqueline Can and Marie Petersson
- Advisor:** Erling Green
- Key words:** Share capital, Limited personal liability, Protection of creditors, Harmonization of European Company Law, Abolition of the share capital
- Purpose:** Our purpose of the paper is to discuss the reduction of the share capital and it's background. We also intend to describe the development of the share capital in other countries, further to describe a selected group of stakeholders view on the reduction. Finally to discuss some of the capacities in the private limited company and the effects of a symbolic share capital
- Methodology:** The paper is made through a qualitative approach and a combine between deductive and inductive methodology.
- Theoretical perspectives:** The paper is based on the inquiry SOU 2008:49 regarding the reduction of the share capital. The history of the share capital in Sweden and company law in the European Union, are important starting points for the paper.
- Empirical foundation:** Our empirical foundation has been gathered through personal interviews, telephone interviews and mail interviews. The interviewed respondents consist of Skatteverket, PWC, LRF, Tönnerviks Horwath, Färs & Frosta Sparbank, Företagarna, Swedbank, SEB and ALMI.
- Conclusions:** Our conclusion is that the share capital no longer has the same significance as it once had. Neither is the limited personal liability so confined in the reality. Creditors demand personal guaranties of the owners and the reduction will probably not implicate in superior changes regarding the functions of the share capital and for the owners' liability for payment. An abolition of the share capital would treat some creditors unfairly, demand new legal provision, and implicate different demands of guaranties on different types of businesses, regarding capitalization.

Förord

Arbetet med uppsatsen har varit som vi föreställt oss att den skulle vara. Många dagar fyllda med nya utmaningar för att gå vidare i arbetsprocessen, har nu i efterhand varit värt mödan då vi insett vilken positiv erfarenhet detta har varit. Efter 10 veckors arbete finner vi en enorm tillfredsställelse och stolthet av att ha färdigställt vår studie. En positiv inställning och tron på att hårt arbete lönar sig, trots svåra stunder, har gett oss styrka att uppnå vårt mål.

Uppsatsen har varit en lärdomsperiod fylld med nyttig kunskap inför vår framtid, en erfarenhet som framförallt bidragit till vår personliga utveckling.

Samarbetet mellan författarna har stärkts under studiens gång till att vi lärt känna varandra på ett djupare, vänskapligare nivå. Ett intensivt samarbete har fått oss att kämpa oss igenom tunga perioder med brist på motivation, för att komma vidare i studien. Vi har även lärt oss att dra nytta av våra kompetenser och brister på ett bra sätt genom att vi delat upp arbetet på bästa sätt.

Vi vill passa på att tacka de personer som gjort det möjligt för oss att genomföra examensarbetet. Vi vill tacka alla respondenter som ställt upp på intervjuer, de som mottagit oss på personliga möten, men även via mail och telefon. Vi har blivit väl bemötta med stor respekt och respondenterna har visat stor omtanke och intresse för vår studie. Under arbetets gång har frågetecken uppstått och vägval funnits. Därför vill vi tacka vår handledare Erling Green som alltid ställt upp och hjälpt oss gå vidare i studien och gett oss många bra tips på hur vi skulle gå vidare i processen.

Vi vill även tacka vår opponentgrupp som bestod av Karin Bengtsson och Johanna Fagerström. Deras positiva och negativa kritik har gett oss fortsatt vägledning som varit till nytta för studien.

Lund juni 2010

Jacqueline Can

Marie Petersson

Förkortningar

AB	Aktiebolag
ABL	Aktiebolagslagen (2005:551)
EEIG	Europeisk ekonomisk intressegruppering
EG	Europeiska Gemenskapen
EU	Europeiska Unionen
LRF	Lantbrukarnas Riksförbund
Ltd	Private Company Limited by Shares
Prop.	Proposition
PWC	PricewaterhouseCoopers
SCE	Societas Cooperativa Europaea
SOU	Statens Offentliga Utredningar
SPE	Societas Privata Europaea
VD	Verkställande Direktör

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	10
1.1 Bakgrund.....	10
1.2 Problemdiskussion.....	11
1.3 Problemformulering.....	13
1.4 Syfte.....	13
1.5 Avgränsningar.....	13
1.6 Målgrupp.....	14
1.7 Tidigare studier.....	14
1.8 Uppsatsens fortsatta disposition.....	15
2 Metod.....	16
2.1 Val av studieobjekt.....	16
2.2 Angreppssätt.....	16
2.2.1 Positivistisk eller hermeneutisk vetenskapsteori.....	16
2.2.2 Induktiv eller deduktiv forskningsmetodik.....	17
2.3 Tillvägagångssätt.....	17
2.3.1 Kvalitativa och kvantitativa metoder.....	19
2.4 Undersökningsmetod.....	20
2.4.1 Val av respondenter.....	20
2.4.2 Intervjumetod.....	21
2.4.3 Utformning av intervjuerna.....	22
2.5 Sekundärkällor.....	22
2.5.1 Källkritik.....	23
3 Referensram.....	24
3.1 Kontinentala och anglosaxiska traditioner.....	24
3.2 Bolagsformer i Sverige.....	25
3.2.1 Allmänt om aktiebolag.....	25

3.2.2 Aktiebolag	25
3.2.2.1 Privata och publika aktiebolag	25
3.2.2.2 Aktiebolagets bildande	26
3.3 Intressentmodellen.....	27
3.4 Finansiering i aktiebolag	27
3.5 Aktiekapitalet som borgenärsskydd	28
3.6 Risk och ansvar	29
3.7 Aktiekapitalet som seriositetsspärr.....	30
3.8 Aktiekapitalets historia.....	31
3.8.1 Tidigare bestämmelser beträffande aktiekapitalets storlek.....	31
3.8.2 1848 års aktiebolagslag	31
3.8.3 1895 års aktiebolagslag – kapitalkrav på 5 000 kr	32
3.8.4 1910 års aktiebolagslag	32
3.8.5 1944 års aktiebolagslag	32
3.8.6 År 1973 - nytt kapitalkrav på 50 000 kr	32
3.8.7 År 1995 – nytt kapitalkrav 100 000 kr	33
3.9 Sänkning av aktiekapitalet den 1 april 2010.....	33
3.9.1 Argument för sänkningen	33
3.10 Varför inget kapitalkrav på 20 000 kr eller 1 krona?	34
3.11 Bolagsrätt inom EU	35
3.11.1 Gemensamma bolagsformer i EU	35
3.11.2 Europabolag (SE-bolag)	35
3.11.3 Europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG)	35
3.11.4 Europeiska kooperativa föreningar (SCE-förening).....	36
3.11.5 Förslag på införande av ett privat europabolag (SPE-bolag)	36
3.12 Motsvarigheterna till privata aktiebolag i Europa	37
3.12.1 Ltd – bolag i Storbritannien.....	37

4 Empiri.....	38
4.1 Intervjuer	38
4.1.1 Håkan Söderberg, Skatteverket (mailintervju)	38
4.1.2 Respondent, PWC (personlig intervju).....	39
4.1.3 Marie Johansson, LRF Konsult (mailintervju).....	40
4.1.4 Veronica Blom, Tönnerviks Horwath (personlig intervju).....	41
4.1.5 Lars Nilsson, Färs & Frosta Sparbank (personlig intervju).....	42
4.1.6 Thomas Mattson, Företagarna (personlig intervju)	42
4.1.7 David Daftner, Swedbank (personlig intervju).....	43
4.1.8 Mats Olofsson SEB (telefonintervjun)	44
4.1.9 Lars Johnsson, ALMI (personlig intervju)	45
4.2 Yttranden i samband sänkningen & privat europabolag	46
4.2.1 Skatteverkets yttranden	46
4.2.2 Bolagsverket yttranden.....	47
4.2.3 Svenskt Näringsliv yttranden	47
4.3 Sammanställning av empirin	48
5 Analys.....	49
5.1 Utgångspunkt i analysen	49
5.2 Respondenternas åsikter till sänkningen	50
5.3 Aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd	50
5.4 Aktiekapitalets funktion vid kapitalanskaffning.....	51
5.5 Aktiekapitalets funktion som seriositetsspärr.....	53
5.6 Följderna av sänkningen.....	54
5.7 Svensk anpassning till EU	55
5.8 Gemensam bolagsform inom EU	56
5.9 Kapitalkrav på 1 krona – en inskränkning på det personliga begränsade ansvaret?	57
6 Slutsats	59

6.1 Slutsats	59
6.2 Förslag till vidare forskning	62
7 Källförteckning.....	63
8 Bilaga	66
8.1 Bilaga 1- Intervjufrågor.....	66

Diagramförteckning

Diagram 3.1 Antalet nyregistrerade AB åren 1995-2009, innefattar publika & privata bolag.s 26

Figurförteckning

Figur 2.1 Sammanfattning på arbetsprocessen s 18

Figur 3.2 Intressentmodellen. s 27

Figur 3.3. Borgenärsskyddets risknivåer. s 29

Figur 5.1 Upplägg för analys. s 49

Tabellförteckning

Tabell 3.1. Aktiekapitalets utveckling i Sverige genom tiderna. s 31

Tabell 4.1 Sammanställning av respondenternas svar. s 48

1 Inledning

I det inledande kapitlet presenterar vi bakgrundsfakta kring vårt ämnesval följt av en problemdiskussion och problemformulering. Avslutningsvis beskriver vi vårt syfte, den målgrupp vi riktar oss till, samt våra avgränsningar och uppsatsen fortsatta disposition.

1.1 Bakgrund

Utmärkande för bolagsformen aktiebolag är att det fungerar som en juridisk person och delägarnas har ett personligt begränsat betalningsansvar för bolagets åtaganden. Ett personligt ansvar som i princip är begränsat till det insatta aktiekapitalet (15;100). Det personliga ansvaret är betydligt större än vad de flesta tror. Banker och andra kreditinstitutioner har höga krav på säkerheter och ställer ägarna personligt ansvariga för det kapital som lånas ut till verksamheten (5;218). Dessutom finns det särskilda bestämmelser i aktiebolagslagen då styrelseledamöterna blir ansvariga för bolagets förpliktelser (1;25kap 18§).

Aktiekapitalet har historiskt sett betraktats som en skyddsnivå för bolagets borgenärer, alltså de företag och personer som har fordringar på bolaget. Bestämmelser om aktiekapital ska fungera som kompensation och skydda borgenärerna intressen för att de inte kan hålla ägarna personligt ansvariga för betalningar. Sveriges första aktiebolagslag infördes år 1848. Redan då infördes ett krav på aktiekapital som ett skydd för borgenärerna, dock bestämdes ingen miniminivå (19). År 1973 sattes aktiekapitalets nivå till 50 000 kr. Ägarnas personliga ansvar var då begränsat till det insatta kapitalet. Det ansågs nödvändigt att öka ansvaret och tryggheten gentemot borgenärerna och det allmänna genom en tillökning av kapitalinsatsen. Ytterligare ett argument var avsaknaden av tydlig distinktion mellan ägarnas personliga ekonomi och bolagets ekonomi, vilket gjorde att bolagsformen utnyttjades av oseriösa företagare i fel syften för att uppnå skattemässiga fördelar. Dessutom framfördes argument att nivån skulle underlätta för företagare att söka kredit hos banker och därmed fylla en seriositetsfunktion. Genom att eget kapital satsades i bolaget så skapades trovärdighet gentemot borgenärerna (12;86).

Den 1 april 2010 sänktes aktiekapitalet för privata aktiebolag till 50 000 kr. I utredning SOU 2008:49 bedömdes att ett lägre krav skulle kunna bidra till ökad tillgänglighet och valfrihet till aktiebolagsformen. I synnerhet främja nyföretagandet för mindre verksamheter med låga kapitalbehov. En sänkning skulle däremot inte i större utsträckning gynna borgenärer eller förhindra oseriösa företagare att använda aktiebolagsformen i fel syfte. Likväl poängterades

det att 1995 års aktiekapital på 100 000 kr, inte betraktades som tillräckligt skydd för borgenärer att det i själva verket inte går att fastställa någon optimal kapitalinsats.

Lagändringen i Sverige kan ses som en del av det regelförenklingsarbete som pågår med andra länder inom EU. Med ett harmoniseringsarbete är viljan att underlätta företagsetablering och stärka konkurrenskraften inom EU (14;11). Inom vissa medlemsstater pågår det utredningar rörande minskningar eller ett slopande av kravet på ett minimikapital. I Storbritannien har det sedan länge tillbaka inte behövts mer än 1 pund som startkapital (14; 8). Som det verkan nu är synen på aktiekapitalet och dess funktioner förändrad inom medlemsstaterna. I de länder där kraven är extremt låga eller slopade verkar aktiekapitalet ses som betydelselöst. Olika kapitalkrav kan vara en drivfaktor för företag att starta bolag i exempelvis Storbritannien och driva verksamhet via en filial i Sverige, och på så vis kringgå Sveriges krav på minsta aktiekapital.

Sedan aktiekapitalets införande så har det slitits mellan att uppfylla dess tilltänka funktioner och att inte utgöra ett hinder för företagare som önskar använda aktiebolagsformen. Företagsverksamheten i Sverige har gått ifrån industrisamhälle till tjänstesamhälle. Stora som små verksamheter inom olika branscher har idag olika behov gällande kapitalkrav och aktiekapitalet har därför olika betydelse för företagare. I utredning SOU 2008:49 ansågs kapitalkravet inte uppfylla något skydd för de borgenärer som genom avtalsförbindelser kräver säkerheter för fordringar. Emellertid utgör minimikravet en garanti för de borgenärer som inte har möjligheten att begränsa sina risker i bolag, genom upprättande av avtal eller genom införskaffande av nödvändiga säkerheter.

Den förs idag en diskussion gällande en sänkning av aktiekapitalet till 1 krona, eller rentav ta bort aktiekapitalet helt. Förslaget skulle kunna äventyra de funktioner som är karaktäristiska för aktiebolagsformen och inskränka på det begränsade betalningsansvaret. Om vissa bestämmelser i ABL och andra lagar i praktiken skulle förlora betydelse, vad händer med det personliga betalningsansvaret för styrelse och aktieägare?

1.2 Problemdiskussion

Regeringens utredning (19) övervägde en sänkning av aktiekapitalet till 20 000 kr. Ytterligare ett övervägande var en sänkning till 1 kr eller att slopa minimikravet helt och hållet.

Ett alternativt förslag var även en successiv inbetalning av aktiekapitalet vid nybildning av företag. Detta förslag sades innebära både för- och nackdelar vid bolagsbildning. Framförallt tycktes reglerna vara allt för komplicerade och försämra både borgenärsskyddet och seriositeten med bolagsformen (19;14). Vi har dock valt att inte gå in på detta då vi kände att förslaget skilde sig åt allt för väl från de andra övervägandena. Vi uteslutet därför en vidare diskussion kring förslaget.

Avsaknaden av personligt betalningsansvar är det mest framträdande inom aktiebolagsformen (5;48). Aktiekapitalet har stor betydelse för allmänheten, olika intressenter och framförallt fordringsägarna. Det är inte enbart ett startkapital utan även en bokföringspost i balansräkningen som binder förmögenheten i bolaget. Denna förmögenhetsbuffert är tänkt att fungera som ett skydd för berörda intressenter (15;24). Aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd kan ifrågasättas då aktiekapitalet är för lågt för att utgöra något skydd för alla borgenärer. Vi undrar därför om 50 000 kr anses täcka avsaknaden på personligt ansvar och ändå fungera som skydd för berörda intressenter, eller kommer det att ställas högre krav på ägarna?

Innverkar lagändringen på seriositetsfunktionen? Det anses seriositetsskapande att bolagets ägare gör en kapitalinsats och därmed tar en del av risken i bolaget. I samband med ett lägre kapitalkrav undrar vi banker och andra intressenter kommer att reagera och ställa högre krav på ägarna. Om kapitalkravet slopades skulle även funktionen som inträdesspärre för oseriösa företagare försvinna. Lagbestämmelser gällande tvångslikvidation och många fler skulle bli verkningslösa och behöva reformeras.

Många medlemsstater har låga kapitalkrav eller rent av slopade, t.ex. i Storbritannien ligger aktiekapitalet på 1 pund. Frågan kan därför ställas om en nivå på 50 000 kr i Sverige anses som tillräcklig i förhållande till andra länder.

Av ovanstående diskussion vill författarna undersöka om sänkningen har någon påverkan på aktiekapitalets funktioner och dess betydelse för olika intressenter. Dessutom om ett slopande av aktiekapitalet inskränker på det begränsade betalningsansvaret.

1.3 Problemformulering

Utifrån den presenterade problematiken rörande aktiekapitalets tilltänka funktioner och sänkningens påverkan på det personliga ansvaret har författarna formulerat följande frågeställningar:

- Vilken påvekan har sänkningen av aktiekapitalet för dess tilltänkta funktioner?
- Hur påverkas det personliga begränsade ansvaret inom aktiebolagsformen av sänkningen?
- Vilken betydelse skulle ett slopande ha för aktiekapitalets funktioner och det personliga begränsade ansvaret?

1.4 Syfte

Uppsatsens syfte är att i samband med diskussionen om en sänkning av aktiekapitalet att:

- Redogöra för beslutet och dess bakgrund
- Redogöra för utvecklingen av aktiekapitalet i ett antal länder
- Redogöra för ett antal tillfrågade aktörers inställning till förändringen
- Diskutera några av aktiebolagets egenskaper och dess effekter med ett symboliskt aktiekapital.

1.5 Avgränsningar

Denna studie avgränsas till att endast behandla privata aktiebolag med utgångspunkt en lagändring på kapitalkravet, därför kommer vi inte att inte beröra aktiebolagsformen publika aktiebolag. Vi kommer inte heller att diskutera det alternativa förslaget till en sänkning på aktiekapitalet, en successiv inbetalning över en viss period som behandlades i utredningen SOU 2008:49.

Vi avgränsar studien till att inrikta oss på de förändringar som sker inom EU, för att vi anser att Sverige i stor utsträckning påverkas av EU. Vidare begränsar vi därför vår diskussion till Sverige i relation till andra länder inom Europa. Slutligen kommer vi inte att behandla lagrum runt aktiebolagsformen mer än vad vi anser vara nödvändigt för vår studie och för att besvara problemformuleringen.

1.6 Målgrupp

Studien primära målgrupp är akademien, vilket innefattar lärare samt ekonomistudenter på Företagsekonomiska institutioner på universiteten i Sverige. Sekundär målgrupp är de intressenter med allmänt intresse av företagande som på olika sätt berörs och tar del av en ändring av kapitalkravet, hoppas vi kommer kunna dra nytta av studien. Vidare riktas studien till företagare som i dagsläget bedriver verksamheter i olika bolagsformer och som överväger ombildning till aktiebolag, och för de som är intresserade av att bilda bolag.

1.7 Tidigare studier

Statens utredning, som vi hänvisat till tidigare, tar upp de faktorer som bör beaktas rörande en ändring av aktiekapitalets nivå och utifrån dessa, slutsatser som anses ligga till grund för en sänkning. Utredningen har varit en viktig utgångspunkt för vår problemformulering och vidare studier.

Det finns ett stort antal studier som gjort på området, i form av uppsatser på kandidat- och magisternivå, säkerligen i fler tryck. Vi har beaktat ett antal uppsatser men eftersom lagändring är så pass aktuellt och skedde redan i inledningsfasen av studien så skiljer sig vår studie en hel del från tidigare studier.

Niklas Johansson och Andri Jonssons s, 2009, (*Aktiekapitalets betydelse för aktiebolaget – en studie om kapitalkravets vikt*) har som utgångspunkt gjort gällande att aktiekapitalet med stor sannolikhet kommer att ändras till 50 000 kr. De har intervjuat intressenter för att höra deras synpunkter på ämnet, detta har även vi fokuserat på, men till skillnad från dem är vår utgångspunkt att det skett en lagändring. Därmed får vår studie en annan vinkling.

Robin Persson och Maria Stovén, 2008, (*Aktiekapitalets betydelse för privata aktiebolags upplåning – ur finansiärernas perspektiv*) skriver enbart om hur bankernas finansiering kan påverkas av en sänkning. I likhet med vår studie berör författarna vikten av bankernas kreditgivning, dock saknar vi en nischning till enbart banker i studien.

Erik Abrahamsson och Jesper Widfeldt, 2009, (*Aktiekapitalets funktioner – en studie av kapitalkravets funktioner utifrån åtta entreprenörers synvinklar*) fokuserar på bilden av aktiekapitalets funktioner, om entreprenörerna och myndigheterna delar samma syn. En eventuell sänkning berörs, men i motsats till deras uppsats, utgår vi från lagändringen och våra respondenter representerar olika intressegrupper.

Till skillnad från tidigare studier på området så fick förslaget laga kraft när vi påbörjade studien, därför har vi en utgångspunkt som är obehandlad och saknar liknande observationer. Därför vill vi i studien, utgå ifrån olika respondenters syn på en sänkning. Vidare lägger vi fokus på aktiekapitalets funktioner och vilken betydelse ett eventuellt slopande av kapitalkravet skulle få för det personliga betalningsansvaret.

1.8 Uppsatsens fortsatta disposition

Kapitel 2: Metod

I metoddelen beskriver vi hur vi gått tillväga för att få svar på problemformulering och vilka metodval vi gjort. Därpå följer en redogörelse över arbetsgång och insamling av data. Slutligen vilka ställningstagande författarna gjort för att komma fram till resultatet.

Kapitel 3: Referensram

Här lägger vi fram utgångspunkten för referensramen, med SOU 2008:49 som central källa, för att skapa förståelse hos läsaren med presenterad fakta inför analysen. Här följer en beskrivning av aktiebolagsformen, innebörden av aktiekapital, följt av en historisk tillbakablick på kapitalkravet. Avslutningsvis skildrar vi utvecklingen inom EU.

Kapitel 4: Empiri

I empiridelen presenteras de intervjuade respondenternas olika syn på en sänkning och på ett kapitalkrav inom aktiebolagsformen. Intervjuer har utförts med banker, revisionsbyråer och andra organisationer. Därutöver redovisas uttalanden och sekundärdata såsom artiklar.

Kapitel 5: Analys

I kapitlet ställs det insamlade empirimaterialet i förhållande till referensramen som ligger till grund för vår studie och analyseras.

Kapitel 6: Slutsats

Här presenteras resultatet utifrån den genomförda studien och svarar på problemformuleringen och syftet. Författarna avslutar med förslag på vidare forskning.

2 Metod

I föreliggande kapitel skall vi beskriva vårt val av studieobjekt och den process vi gått igenom för att besvara problemformuleringen. Detta följs av studiens angreppssätt och empiriska urval. Slutligen beskrivs och diskuteras val av litteratur och hur genomförandet utförts.

2.1 Val av studieobjekt

Då författarna valde ämne fanns en önskan av att kunna hitta ett ämne som var outforskat och som skulle kunna bidra till att nya frågeställningar växte fram. Efter en tids fundering och sökande efter val av studieobjekt uppmärksammade vi att det hade skett en lagändring den 1 april 2010 gällande ett sänkt kapitalkrav för privata aktiebolag. Ämnesvalets relevans fann sig naturligt då lagändringen skett så pass nyligen och gav oss möjlighet att utveckla nya frågeställningar.

I utredningen (19) som ligger till grund för lagändringen diskuteras det att nyföretagandet i Sverige kan öka, likaså harmoniseringen inom EU. Sänkningen kan innebära att aktiekapitalets ursprungliga funktioner förändras och påverka det personliga ansvaret inom aktiebolagsformen. Vi tror även att en påverkan från EU och förslag på en gemensam bolagsform motsvarande privata aktiebolag, kommer att influera ytterligare.

2.2 Angreppssätt

2.2.1 Positivistisk eller hermeneutisk vetenskapsteori

Kunskapsteorin omfattar två vetenskapsteoretiska utgångspunkter, positivism och hermeneutik. De två olika synsättet leder vidare in på om det är en kvantitativ eller kvalitativ metod som kommer att tillämpas. Positivismen innebär att endast det som är verkligt och synligt är det som bör vara föremål för empirin. Hermeneutiken försöker istället förstå hur andra personer upplever situationer och enligt synsättet går det inte alltid att skilja mellan vad som är precist och verkligt. Huvuddragen i hermeneutiken handlar om tolkning av innebörder i texter, handlingar och symboler. Hermeneutiken anses vara ett komplement till den positivistiska traditionen (20;24-32).

Då vi avser att undersöka om aktiekapitalets ursprungliga funktioner kommer att förändras i samband med sänkningen och dess påverkan på det personliga ansvaret så har vi valt att använda det hermeneutiska synsättet som utgångspunkt. Eftersom vår undersökning bygger på att förstå hur respondenterna upplever situationen och hur det påverkar deras handlande och beslut. Vi bygger undersökningen i stor utsträckning på respondenternas åsikter och

uppfattningar och har inte som avsikt att försöka avbilda den exakta verkligheten som den är, utan försöker istället uppfatta och skapa förståelse för hur respondenterna uppfattar sänknningen och vad den kommer bidra till.

2.2.2 Induktiv eller deduktiv forskningsmetodik

Vid val av ämne ställs författarna inför olika val av forskningsansatser, dessa kan vara deduktiva och induktiva. Val av angreppssätt bygger på relationerna mellan teori och empiri (20;44). Författarna har redan förväntningar om ämnet och skapat sig en bild utifrån redan existerande teorier, för att sedan samla in empirin. Vi har använt oss av ett deduktivt angreppssätt då vi redan vid ämnesval skapat oss en uppfattning om ämnet. I inledningsfasen av vår studie samlade vi in litteratur och började läsa oss in på ämnet, där vi framförallt studerade regeringens utredning (19). Ytterligare material som instuderats var tidigare utredningar, aktiebolagslagen (1) och litteratur om aktiebolagsrätt. Därefter diskuterades insamlat material och frågeställningar utformades.

Kritik mot deduktivt angreppssätt kan vara att författaren väljer att styra insamlingen av material efter sin bild av ämnet, och tar då inte del av detaljer som har en större betydelse för att undersöka teorin och går miste om relevant information (8;42-45). Vi har medvetet försökt att inte låta den deduktiva metoden styra våra uppfattningar helt och hållet och har därför även tillämpat den induktiva metoden. Det induktiva beskriver författarens omedvetenhet om ämnesval och avsaknaden av några förväntningar innan insamling av empiri påbörjas, för att samla in all relevant information. Svårigheten med den induktiva metoden är insamlingen av all relevant fakta då människor avgränsar sig ifrån information, antingen medvetet eller omedvetet (4;11-15). Vår insamling av primärdata utfördes med genomförande av intervjuer med utvalda respondenter. Till en början utgick vi från en deduktiv metod men allt eftersom våra uppfattningar förändrades och ny information tillkom och hänsyn togs till respondenternas synpunkter, så tillämpades den induktiva metoden. För att kunna analysera ämnet på bästa sätt så valde vi att sprida vårt val av respondenter till en blandning av företag och organisationer inom olika branscher. På så vis eftersträvade vi en bredare syn och uppfattning av de olika respondenternas synpunkter.

2.3 Tillvägagångssätt

För att skildra vårt tillvägagångssätt och för att låta läsaren bilda sig en uppfattning om arbetsprocessen så har vi utformat en figur som framställs nedan. Vi har sammanställt de

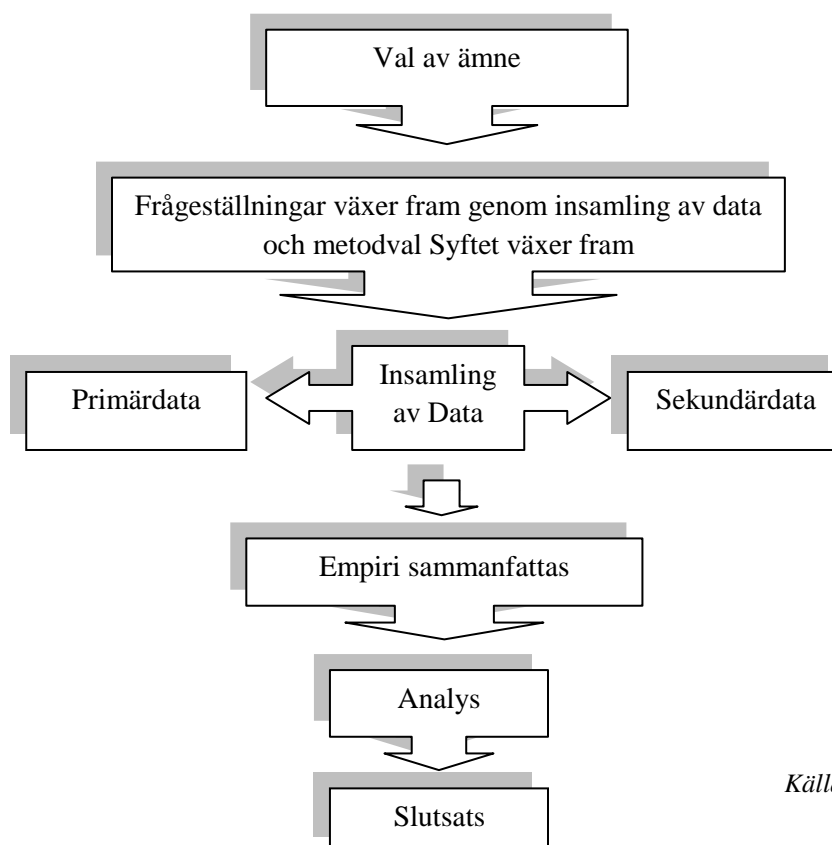
delar i figuren som vi arbetat oss igenom under uppsatsens gång och kommer här kort beskriva implementeringen av processen.

Efter att ha fastställt ämnesvalet gick vi vidare med att samla in fakta på området. Efter att ha läst in oss på ämnet så började vi diskutera infallsvinklar och komma med förslag på både frågeställningar och syfte. Nästa steg blev att samla in ytterligare betydande litteratur för uppsatsen och parallellt med det påbörjade vi intervjuerna till empirin.

När urvalet av respondenter till intervjuerna var avklarat, kontaktade vi samtliga och anordnade intervjuer. Därefter utformade vi en mall med intervjufrågor. Intervjuerna utfördes löpande under uppsatsens gång, antingen via mail, telefon eller personligen, och sammanställdes allteftersom. Processen av intervjuandet gav oss omfattande lärdom och kunskap under uppsatsens gång.

I detta skede var vi klara med en stor del av uppsatsen och fortsatte här med att sammanställa kapitlen beträffande referensram och empiri. Efter detta fortsatte vi med den sista delen i uppsatsskivandet, skrivandet av analys och avslutningsvis slutsats med innehåll av diskussion.

Figur 2.1 Sammanfattning på arbetsprocessen

Källa: Egen bearbetning

2.3.1 Kvalitativa och kvantitativa metoder

Kvalitativa och kvantitativa metoder representerar olika undersökningsmetoder (4;28). När man väljer mellan kvalitativ och kvantitativ metod beror valet på vilken av metoderna som bäst appliceras på problemområdet. Likheterna mellan metoderna är att båda syftar till att öka förståelsen av samhället och olika individers påverkan till varandra. Vi kan även välja att kombinera de båda angreppssätten i en och samma undersökning (9;76). Kvantitativa metoder omvandlar information till siffror och mätningar, för att sedan utföra statistiska analyser utifrån det. Medan kvalitativa metoder utgår från forskarens uppfattningar och innehåller tillvägagångssätt som direkt och deltagande observation, intervjuer med respondenter samt analys av källor (9;93).

Vi har använt oss av ovannämnda tillvägagångssätt i undersökningen och bedömt att en applicering av kvalitativ metod passar bäst för studien och för att uppnå vårt syfte. Enligt Holme & Krohn- Solvang (9;78) ger kvalitativa metoder en helhetsbild i förhållande till de undersökta enheterna genom att skapa förståelse och intresse för sammanhang. Metodvalet går på djupet och skapar närkontakt mellan forskaren och den undersökta. I syfte att skapa förståelse av undersökningsenheterna och den verklighet vi studerat, utformade vi intervjumallar men med saknad av fasta och tydligt utformade frågor. Vidare beskriver Holme & Krohn- Solvang (9;80) kvalitativ metod som flexibel, att den ger möjligheten att ändra på upplägget under undersökningens gång, exempelvis vid felformuleringar av frågor, och även under den praktiska genomföringen. Ordningföljden ska även kunna ändras och likaså frågorna som tagits upp ifrågasättas. Utgångspunkten för vår studie och undersökningsansats är den kvalitativa metoden. Författarna utgår framförallt från personliga intervjuer med berörda respondenter där personliga dialoger utvecklas under intervjuerna. Detta innebär att vi lättare utreder missförstånd på plats och har möjligheten att ställa följdfrågor, vilket är av värde för vår studie.

Innan intervjuandet påbörjades utformade författarna en mall med intervjufrågor som användes inför den första intervjun, ju fler intervjuer som genomfördes fick författarna att successivt förbättra intervjufrågorna. Genom att låta intervjupersonerna tala fritt, utöver färdigställda intervjufrågor, fick författarna en ökad förståelse för respondenternas synpunkter och om ämnet.

Med kvantitativ metod vill man standardisera upplägget. Efter att problemformulering utarbetats, ska det fortsatta arbetet med insamling av information och genomförande vara

bestämt. I det läget får genomförandet inte påverkas och ändras på grund av att ny kunskap uppstår. Holme & Krohn- Solvang (9;81) beskriver den kvantitativa metoden som att den ger forskaren en hög grad av styrning vid informationsinsamlingen. Här rekommenderas exempelvis utformning och tilldelning av samma enkäter med fasta svarsalternativ till alla undersökningsenheter. Vi kände tidigt att den kvalitativa metoden skulle passa oss bäst och har därför valt att inte tillämpa kvantitativ metod. Fördelen med den senare skulle kunna vara att nå ut till fler undersökningsenheter under den tid vi haft på oss och uppnå bättre resultat. Dock kände författarna att kvalitativ metod var mer tillämplig med tanke på den tid och resurser vi tilldelats.

2.4 Undersökningsmetod

Vid val av undersökningsmetod är det redan i ingångsfasen viktigt att utveckla en tydlig problemformulering för att framöver kunna utveckla studieprocessen (8;87).

Vid val av primärkällor ville vi få ett brett perspektiv av olika respondenters reaktioner av en sänkning. Urvalet av respondenter har därför utförts utifrån olika branscher och organisationer för att få en så oberoende bild som möjligt av ämnet. För att öka infallsvinklarna ytterligare och som komplement till de primära källorna så har vi bl.a. använt sekundärkällor i form av artiklar och yttranden.

2.4.1 Val av respondenter

Vid val av undersökningsobjekt var författarnas avsikter att vända sig till en variationsbredd av aktörer. Tanken var att få tillgång till rikligt med relevant information som anses användbart för undersökningen och analysen. Intentionen var att ta del av respondenternas uppfattningar och åsikter på ämnet för att vägleda oss framåt och bidra till våra egna uppfattningar.

Författarnas val av respondenter grundades på aktörer som vi ansåg ha användbara synpunkter och kunskap inom området, en sammanblandning av representanter från mindre och större organisationer. Vi valde därför att kontakta banker, revisionsbyråer, Skatteverket, AMLI, Företagarna och LRF Konsult. Omfånget av respondenter med deras synvinklar på området har i sin tur bidragit till författarnas bedömningar och uppfattningar.

Vi kontaktade ett flertal organisationer som inte hade möjligheter att ställa upp på intervjuer. Företrädesvis var det revisionsbyråer som gav oss avslag med anledning av tidsbrist pga. hög

arbetsbelastning av färdigställande av årsbokslut och deklARATIONstider. Trots en del avslag ansåg författarna att deltagandet uppfyllde den variationsbredd som eftersträvades.

2.4.2 Intervjumetod

Primärdata innebär insamling av ny information på det ämne som avses undersökas (8;152). Beträffande primärdata är våra utvalda respondenter utspridda inom olika branscher och organisationer. Som utgångspunkt har författarna valt att genomföra personliga intervjuer, i andra hand har vi använt mail- och telefonintervjuer.

Det finns olika kategorier av intervjutyper att använda vid en undersökning. Vi har använt oss av semistandardiserade intervjuer såsom Lundahl & Skärvad (10;16) förklarar, att samtliga svarspersoner ska tilldelas förutbestämda frågor men att det även är tillåtet att ställa följdfrågor under intervjuens gång. Vi skickade ut en del förutbestämda frågor till respondenterna innan vi möttes personligen för att ge dem möjlighet att fundera kring deras svar och leverera så bra svar som möjligt. Under genomförandet av intervjuerna hade vi som avsikt att skapa öppna dialoger med diskussioner utifrån förutbestämda frågor och ställa följdfrågor som uppkom under tiden. För att utnyttja tiden under personliga intervjuer så effektivt som möjligt så använde vi oss av diktafon, på så vis kunde vi avslappnat lyssna och samtala med respondenterna. Detta skapade enligt författarna, en rogivande atmosfär där respondenterna fick möjligheterna att tala fritt, dela med sig av sina tankegångar och bidra med betydelsefull information till vår analys.

I de fall det inte har varit möjligt att utföra personliga intervjuer, av olika anledningar såsom höga arbetsbelastningar och geografiskt avstånd, har vi istället genomfört mail- och telefonintervjuer. Nackdelen med de senare metodvalen är att författarna går miste om närkontakt med respondenten och begränsning av öppna dialoger som ger chansen att utveckla följdfrågor under intervjuens gång. Däremot har det varit lättare att sammanställa mailintervjuerna i efterhand. Det har varit tidskrävande att kontakta respondenter och boka in telefonintervjuer och personliga intervjuer. Författarna löste detta i ett tidigt skede genom att kontakta ett flertal organisationer och anordnade det antal personliga intervjuer som eftersträvades. Vi anser dock att genomförda mail- och telefonintervjuerna bidragit med jämbördig relevant information för vår analys, såsom de personliga.

2.4.3 Utformning av intervjuerna

Ett par dagar innan en personlig intervju genomfördes skickade vi ut intervjufrågor så att respondenterna fick möjlighet att förbereda sig inför mötena. Fördelen var att respondenterna fick god tid på sig att förbereda sina svar och läsa sig in på sådant de inte behärskade fullt ut. Nackdelen däremot skulle kunna vara en uppfattning av stela och inövade svar vid mötet, detta har författarna dock inte uppfattat som något problem eftersom vi inte ansett att observationer av kroppsspråk och liknande varit relevant för undersökningen.

Såsom tidigare nämnts har vi använt semistandardiserade intervjuer där samtliga respondenterna tilldelats intervjufrågor på förhand, som författarna haft som utgångspunkt inför de personliga mötena. Under intervjuerna togs tillfället i akt att utveckla följdfrågor som sedan ställdes till respondenterna. Intervjufrågorna som skickades ut var indelade i olika relevanta teman med tillhörande frågor. Intervjumallen med de utformade frågorna finns att se i bilaga 1. Frågorna är inte utformade med alltför stor detaljrikedom eftersom vi velat ge respondenterna friheten att yttra sina åsikter kring ämnet. Författarna har inte heller avsett att ställa ledande frågor under intervjuerna.

Bryman et al (3;369) skildrar att de frågor som ställs under en intervju ska vara utformade på ett sätt som ger respondenten möjligheten att presentera sin uppfattning av ämnesproblemet och dess omgivning. Författarna har inlett intervjuerna med att låta respondenterna presentera sig själva och sina yrkesroller, för att sedan gå in på vårt problem. Nästkommande steg var att gå igenom de olika teman där det första temat tar upp synen på sänkningen av aktiekapitalet.

Bryman (3;369) menar att inspelning underlättar för författarna att utesluta egna värderingar när empiri skrivs ner och understödjer analysdelen. Däremot kan respondenterna påverkas av diktafon och finna det obehagligt och styra sina svar på ett sätt som de inte hade gjort utan en inspelning. Författarna har använt diktafon vid samtliga personliga intervjuer. Alla respondenter har accepterat inspelning utan problem och vi har inte känt att någon upplevt det obehagligt.

2.5 Sekundärkällor

Jacobsen (8;187) beskriver sekundärdata som redan dokumenterad data och information, dock inte sammanställd eller nödvändigtvis till grund för den egna studien. Det kan innebära en begränsning för författarnas forskning då det redan förekommer data som påverkar riktningen på det ämne som avses undersökas. Som utgångspunkt för studien har författarna

utgått från utredningen SOU 2008:49. Eftersom vi utgått från lagändringen på ett minsta aktiekapital och ämnat fördjupa oss i dess bakgrund så har denna information varit till stor användning för vår referensram. Dessutom har det givit oss inspiration till intervjuerna med våra respondenter och de frågor vi ställt dem. Vidare har författarna använt sig av artiklar, olika pressmeddelanden och övrig relevant litteratur för studien. Hemsidor har besökts av olika anledningar, för att inhämta ny information eller endast som sökmotorer. Bolagsverket och Statistiska centralbyråns hemsidor har gett oss relevant data rörande aktiekapitalets utveckling och hjälpt oss upprätta egna diagram.

Författarna har ansett att aktiebolagslagen (1) framförallt varit nödvändig för att beskriva aktiebolagsformen på bästa sätt för läsaren. Därför har vi använt oss av lagen kontinuerligt i arbetet för att skapa förståelse för diskussionen som förs, utifrån kapitlet referensram till empiri och slutligen i analysen.

2.5.1 Källkritik

Information hämtad från regeringens utredningar och propositioner anser vi vara tillförlitliga och grundligt utförda. Ytterligare källor vi använt är litteratur, elektroniska källor, muntliga- och mailintervjuer. De muntliga källorna har enbart granskats genom att ta del av respondenternas beskrivning av deras yrkesroller inom organisationerna, vilket vi funnit som tillräckligt.

Författarna anser att de skriftliga källorna är av stor reliabilitet eftersom litteraturen oftast var skriven av välkända författare inom ämnesområdet som författat upprepande upplagor. Vi har haft som avsikt att hela tiden utgå från senaste version och upplaga för att få ytterligare trovärdighet och reliabilitet för vår studie.

Kritik kan riktas mot de elektroniska källorna vi använt via hemsidor i form av t.ex. artiklar. En del inhämtad information kan anses föråldrad eller sakna uppdaterade datum. Författarna har granskat den inhämtade informationen från hemsidorna och jämfört med annan litteratur som vi läst oss in på, och därmed uteslutit sådan kritik.

Angående presenterade artiklar i studien kan det även nämnas att skribenterna oftast yttrar personliga inställningar och argument om ämnet och väljer att utesluta utomståendes inställningar.

3 Referensram

I detta kapitel inleder vi med att presentera vår valda utgångspunkt utifrån två företagsekonomiska teorier. Följt av en beskrivning över bolagsformer inom Sverige och om ett aktiebolags bildande, för att övergå till en beskrivning av intressentmodellen. Vidare skildras aktiekapitalets funktioner och en historisk tillbakablick över aktiekapitalets utveckling som avslutat med den aktuella lagändringen. Slutligen presenteras bolagsrätten inom EU.

3.1 Kontinentala och anglosaxiska traditioner

För att belysa skillnader mellan länders nationella lagstiftningar, mer specifikt bolagsrätt och dess lagstadgade regler, utgår vi från företagsekonomiska teorier. Teorierna kan beskrivas utifrån två civilrättsliga traditioner, kontinentala och anglosaxiska traditioner (16;67).

Den kontinentaleuropeiska bolagsrätten lägger vikt på lagstadgade regler som i huvudsak ger skydd åt ett bolags intressenter och borgenärer. Inom anglosaxisk bolagsrätt läggs istället energi på flexibilitet och tillgänglighet till intressenterna, att erbjuda dem skydd för sina intressen via avtal (19;66). Den kontinentala traditionen har utpräglats av en legalistisk syn som beskriver civilrättsliga regler och baseras på att nedskrivna lagar tillämpas. Traditionen figurerar i länder som Tyskland och Frankrike, samt i vissa delar av övriga Europa. Anglosaxiska traditionen figurerar i länder som USA, Storbritannien, Holland och Irland. Traditionen utgår i mindre utsträckning från nedskrivna lagar och mer från sedvänja. De båda traditionen har gett upphov till olika länders lagstiftningar och sedvänjor. Skillnader kan ses historisk sett på ägarstruktur då den kontinentala traditionen ofta tillämpats på små och familjeägda bolag medan den anglosaxiska traditionen tillämpats på börsnoterade bolag (16;67-68).

Under senare år har länder tillhörande den kontinentala traditionen i större utsträckning tagit del av anglosaxiska principer. Skälet är tillkomsten av multinationella företag som vanligtvis har huvudkontorens säten i USA (16;70).

I de kontinentaleuropeiska länderna betraktas aktiekapitalet som ett borgenärsskydd och där det fortfarande förekommer ett lagstadgat krav på aktiekapital, medan t.ex. USA, övergett det lagstadgade kravet sedan länge tillbaka. Där anses istället avtalsformen mellan företagare och borgenär vid överenskommelse vara av större värde, exempelvis vid kreditgivning (14;66).

3.2 Bolagsformer i Sverige

De vanligaste bolagsformerna i Sverige är enskilda firmor, handelsbolag och aktiebolag. En enskild firma är inte en juridisk person och skiljer inte på privatperson och företag, ägaren är personligt ansvarig för bolagets förpliktelser. Ett handelsbolag uppkommer då en eller flera parter avtalar om att bedriva näringsverksamhet tillsammans och registrerar bolaget i handelsregistret. Parterna kan avtala fritt om hur beslut ska fattas och andra angelägenheter för bolagets räkning. Däremot om en bolagsman sluter avtal med eller utan de andra bolagsmännens samtycke, så blir samtliga personligen ansvariga för vad som avtalats (6;18).

3.2.1 Allmänt om aktiebolag

Aktiebolag är i dagsläget Sveriges populäraste och mest dominerande associationsform inom näringslivet (11;24) med ungefär 300 000 registrerade bolag (27). Bolagsformen är unik på det sättet och särskiljs från övriga bolagsformer genom att aktieägarna inte är personligt ansvariga för bolagets förpliktelser och kan endast förlora det belopp som gavs för aktierna (1;1 kap 3§). Styrelse och aktieägare kan dock bli ansvariga om de handlat utanför sina behörigheter i olika avseende, vilket i förekommande fall avgörs i domstol (1;25 kap 18-19 §).

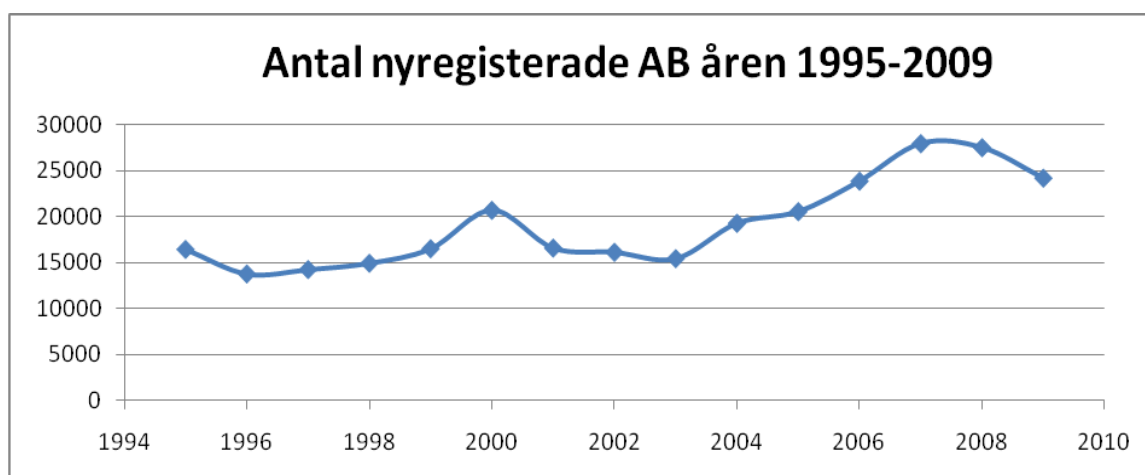
3.2.2 Aktiebolag

3.2.2.1 Privata och publika aktiebolag

Sedan 1995 är ett svenskt AB antingen publikt eller privat och trots de två olika bolagsformerna så finns det bara en lag om aktiebolag. Den praktiska verkligheten ser olika ut för de två bolagsformerna bl.a. gällande rättsliga problem för borgenärer och aktieägare. Därför har lagen på senare år gjort vissa differenser mellan de två typerna av AB (15;55).

En avgörande åtskillnad mellan privata och publika bolag är begränsningen av aktiespridning för privata bolag (15;56). I ett privat aktiebolag, till skillnad från ett publikt, är aktierna inte avsedda för spridning till en vidare krets enligt 1 kap 5 § ABL. Utgivna aktier från ett privat bolag kan inte heller handlas på en börs, eller utjudas genom annonsering (15;56). Spridningen av aktieägare inom privata bolag är begränsad till 200 personer (1;1 kap 7§).

Diagram 3.1 Antalet nyregistrerade AB åren 1995-2009, innefattar publika & privata bolag.

Källa: Egen bearbetning med siffror hämtade från Bolagsverket

3.2.2.2 Aktiebolagets bildande

Kraven som ställs för att få bilda AB i Sverige är att bolaget bildas av en eller flera så kallade stiftare. En stiftare ska vara en fysik person eller en juridisk person som är bosatt inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (1;2 kap 1§).

För att kunna bilda ett AB ställs det krav på att det ska finnas ett aktiekapital enligt 1 kap 4 § ABL. Ett aktiekapital består av en eller flera aktier (15;102). Storleken på aktiekapitalet fastställs i samband med att ett AB bildas och är det lägsta belopp som ska tillskjutas vid bolagsbildningen. Det får uppges till ett fast belopp eller till ett tillåtet minimi- och maximikapital (1;3kap 1§). I efterhand får det både ökas och minskas (6;36) och storleken bestäms av företagets stiftare. Dessutom krävs det att samtliga aktier ska ha inbetalts till aktiebolagsregistret för att ett AB ska kunna föreligga (1;2 kap 23§).

Enligt 1 kap. 14 § ABL är kravet på ett minsta aktiekapital för publika aktiebolag 500 000 kr och för privata aktiebolag är kravet på 50 000 kr.

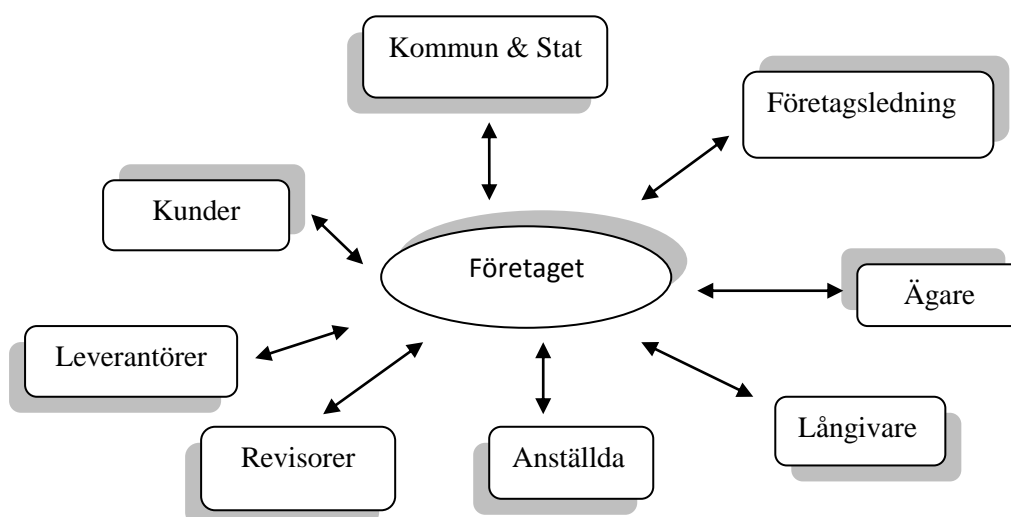
Aktier ska antingen betalas i pengar eller med apportegendom, i egenskap av lager och maskiner (1;2Kap 6§). Inbetalning i form av kontanta medel ska sättas in på ett särskilt bankkonto innan ett bolag registreras (6;39). Det insatta beloppet får sedan inte lyftas innan hela beloppet har satts in på kontot (1;2kap 17§) och bolaget registreras tidigast då hela aktiekapitalet inbetalts (1;2kap 23§). Detta krav är av betydelse för borgenärerna som först efter att aktiekapitalet blivit inbetalt har möjlighet att få kompensation om exempelvis bolagets bildande förfaller (19;51). I inträffade situationer ska borgenärerna återbetalas

direkt av banken i form av inbetalda belopp samt med uppkommen avkastning (1;2kap 24§ 2st).

3.3 Intressentmodellen

Intressentmodellen skildrar företagets strävan efter att uppnå ett varaktigt förhållande till sin omgivning. Antalet intressenter varierar mellan företag och kan bestå av alla grupper som har en relation med företaget (2;38). Företag och intressenter är beroende av varandra och det krävs att intressenterna belönas mer än de bidrag som de lämnar till företaget. Långgivare bidrar exempelvis med kapital i utbyte mot räntor och amorteringar (2;39).

Figur 3.2 Intressentmodellen, Utöver nedanstående intressenter finns exempelvis företagssammanslutningar och halvstatliga organ som Företagarna & ALMI.

Källa: Egen omarbetning av Intressentmodellen utifrån Ax et al, 2005

Det är en utmaning för ett företag att kommunicera med alla intressenter och skapa en balans gentemot de olika krav och önskemål som ställs. Intressenternas olika förväntningar och informationsbehov ställer höga krav på företagets agerande och det är något som företaget bör uppmärksamma (2;39). Det kan medföra att företaget har flera mål att arbeta mot och kan behöva kompromissa för att tillfredsställa intressenterna (2;40).

3.4 Finansiering i aktiebolag

Vid bolagsbildning finns det vanligtvis ett behov av finansiärer som kan bidra med finansiering till ett startkapital. Bolaget kan finansieras genom eget eller främmande kapital där det egna kapitalet kan vara insatt aktiekapital av ägarna eller återinvesterad vinst, medan

främmande kapital kan vara lån och krediter från externa finansiärer. För att en kreditgivare ska få en garanti för sin utlåning ställs ofta krav på pant eller personlig borgen (5;218).

Aktiekapitalet kan ökas genom nyemission vilket innebär att en köpare betalar för nya aktier. Det kan även ökas genom fondemission som innebär att aktiekapitalet omvandlas från fritt eget kapital till bundet kapital, vilket i sin tur inte får användas som utdelning. (5;218-219).

En viktig faktor för banken vid utlåning till AB är att ägarna gör egna kapitalinsatser i bolagen och att det finns en balans mellan eget och externt kapital i bolaget. Kravet på ett aktiekapital samt dess skydd utgör dock enstaka aspekter av vad som avgör om ett bolag kan beviljas kredit eller inte. Vidare bedöms ett bolags kreditvärdighet utifrån uppskattningar om dess återbetalningsförmåga, skuldbelastning, omsättning, likviditetsställning, framtidsutsikter och egenskaper hos ledningen etc. (19;84).

3.5 Aktiekapitalet som borgenärsskydd

Motivet till aktiekapitalet är att skapa ett borgenärsskydd för ett företags borgenärer. Aktiekapitalet är en skyddsnivå för dess fordringsägare och därför förekommer minimikravet på 50 000 kr som startkapital för privata aktiebolag (19;84).

Borgenärernas risktagande kan leda till att de inte får tillbaka de pengar de investerat i bolaget. För att minimera risken finns det i lag reglerat hur företag får agera och disponera över företagets tillgångar. Exempelvis redovisningsregler som beskriver hur tillgångar och skulder ska redovisas samt hur värdeökningar får gå till (5;21). Borgenärerna har ett intresse av att ägarna binder en viss del av det egna kapitalet för att tjäna som garanti, speciellt i tider då lönsamheten avtar, eller då allt för stora risker är tagna i ett bolag. Borgenärerna kan inte rikta sina krav mot aktieägarna utan hänvisas till att ställa dem mot bolagets tillgångar (1;1kap 3§).

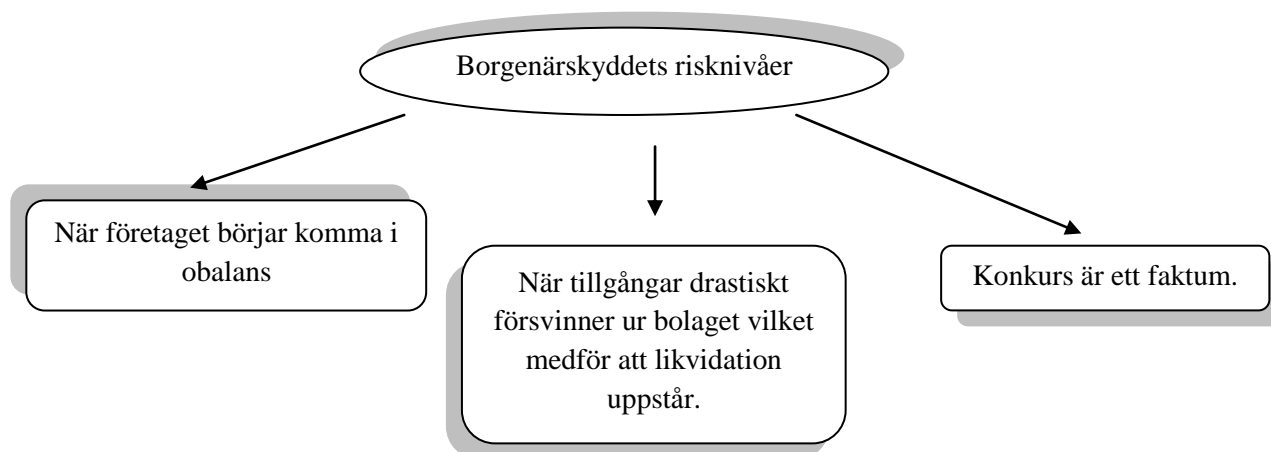
Aktiekapitalet har historiskt sett betraktats som en garanti för bolagets borgenärer (14;7). Enligt Danielsson (7;9) är aktiekapitalets funktion att fungera som en marginal mellan bolagets tillgångar och skulder, en kreditbas eller garanti för delägarna och intressenterna.

För oprioriterade borgenärer som inte har möjlighet att begränsa sina risker genom upprättande av avtal med bolaget, får förlita sig bolagets förmögenhet. Minimikapitalet kan därför vara betydelsefullt för dem. Dessutom kan vissa borgenärer inte alltid skaffa sig relevanta säkerheter t.ex. av anledningar som okunnighet, bristande vilja eller

informationsbrist. Även om ett aktiekapital snabbt kan förbrukas så får vissa borgenärerna förlita sig på bolagets förmögenhet (19;83).

Borgenärsskyddsreglerna har som syfte att värna om bolagets bundna kapital och är tvingande vid konkurs eller då likvidation uppstår (15;17).

Figur 3.3. Borgenärsskyddets risknivåer

Källa: Egen bearbetning

3.6 Risk och ansvar

Aktiekapital ska fungera som en skyddsnivå då ett företag går i likvidation eller hamnar på obestånd pga. betalningssvårigheter under en viss period (19;84). När bolaget har kapitalbrist kan de bestämma att gå i frivillig likvidation efter beslut av bolagsstämman (1;25kap 1§). Vidare uppges det i 25 kap 3 § ABL att skälen till likvidationen och tidpunkt för genomförande måste framgå i förslaget och publiceras, vilket kan vara till nytta för aktieägarna.

I vissa fall kan så kallad tvångslikvidation beslutas av domstol eller myndighet om att likvidation ska ske. Enligt 25 kap 11 § ABL presenteras olika situationer som ger anledning till tvångslikvidation, vi har dock valt att introducera då tvångslikvidation sker pga. kapitalbrist i bolaget. Regler om tvångslikvidation regleras i ABL 25 kap 13 § där ges en beskrivning om att halva aktiekapitalet är förbrukat och är utgångspunkten för att tvångslikvidation uppstår.

I 25 kap 13 § ABL finns bestämmelser då styrelsen i ett bolag ska se till att en kontrollbalansräkning granskas. Kontrollbalansräkning ska upprättas då bolagets egna kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet eller när tillgångarna inte räcker

till för att betala utmäta fordringar. Visar det sig i kontrollbalansräkningen att det föreligger kapitalbrist, så ska styrelsen tillkalla en kontrollstämma och besluta om likvidation ska genomföras eller om kapitalbristen kan justeras genom att en ny kontrollbalansräkning upprättas. Enligt 25 kap 16 § ABL ska en ny kontrollstämma hållas senast 8 månader efter att den första stämman hölls. Om kapitalet i bolaget inte förbättras ska styrelsen begära beslut om likvidation (1;25kap 17§). Om dessa regler inte följs av styrelsen och bolagets företrädare så kan de bli solidariskt ansvariga för sitt handlande, enligt 25 kap 18-20 §§ ABL.

Enligt 25 kap 18 § ABL finns det vissa undantag då aktieägarna inte har något personligt betalningsansvar. Styrelseledamöterna kan istället bli ansvariga för händelser som skett för bolaget under den tid följande punkter försummats av styrelsen:

1. Om styrelsen inte tillåtit revisorn att granska en kontrollbalansräkning
2. När styrelsen inte sammankallat en första kontrollstämma
3. Styrelsen inte ansökt hos tingsrätten om att bolaget skall gå i likvidation.

3.7 Aktiekapitalet som seriositetsspärr

Avsikten med aktiekapitalet är att fungera som en inträdeströskel för de företagare som väljer att använda aktiebolagsformer och ta del av dess fördelar. Företagare som väljer att bilda AB och gör en kapitalinsats i bolaget visar på att de är villiga att dela företagets risker (19;85).

Vidare kan inträdeströskeln sägas fungera som en seriositetsspärr. Anledningen är att försöka förhindra oseriösa företagare att använda bolagsformen genom att minimikravet på insats inte sätts för lågt. Begränsningen av det personliga ansvaret ökar risken för att oseriösa företagare tillträder aktiebolagsformen. I 1973 års höjning av aktiekapitalet var avsikten att minska möjligheten att ta del av de skattemässiga fördelar som bolagsformen gav. Ytterligare att begränsa möjligheten för fler företagare att bilda AB av fel anledningar. Därför har aktiekapitalet fått funktionen som inträdesspärr, eller så kallade seriositetsspärr (12). 1995 års höjning motiverades även med att förhindra ekonomiskt brottslighet i samband med bolagsformen (19;86). I SOU 2008:49 uttrycks att kravet på aktiekapital inte stoppar ekonomiskt brottslighet eller oseriösa företagens användning av aktiebolagsformen, utan det reducerar möjligheten.

3.8 Aktiekapitalets historia

3.8.1 Tidigare bestämmelser beträffande aktiekapitalets storlek

Tabell 3.1. Aktiekapitalets utveckling i Sverige genom tiderna

År	Händelse	Bakomliggande motiv
1848	Första svenska aktiebolagslagen.	Industrisamhällets tillväxt.
1895	Införande av kapitalkrav på 5 000 kr.	Ökning av bolag, ägare, kriser utvecklade nya tvingande regler.
1910	Kapitalkrav på 5 000 kr kvarhölls.	Kapitalmarknadens bredd, ökning av aktiehandel.
1944	Nya bestämmelser i lagen. Förslag på kapitalkrav 10 000 kr men 5 000 kr kvarhölls.	Kreugerkraschen, påverkan från utlandet att matcha ett högre penningvärde.
1973	Kapitalkravet höjs till 50 000 kr.	Förhindra oseriösa företagare tillträda AB, skapa trygghet för borgenärer.
1995	Införande av privata & publika AB. Kapitalkravet höjs till 100 000 kr för privata aktiebolag.	Öka borgenärsskyddet, öka seriositeten till bolagsformen, underlätta kapitalanskaffning.
2010	Kapitalkravet sänks till 50 000 kr	Främja nyföretagande & öka tillgänglighet till AB, harmonisering inom EU.

Källa: Egen bearbetning

3.8.2 1848 års aktiebolagslag

Utvecklingen av aktiebolagsrätten har genom de senaste 150 åren formats av industrins framväxt, finanssektor och av internationella inflytanden (15;35). På 1800-talet kom det industriella genombrottet i Sverige. Massbruk och stora verkstäder i form av stora industrianläggningar växte fram, likaså stora affärsbanker med ägarintressen i de nya industrierna (15;38). 1848 tillkom den första svenska aktiebolagslagen, dock utan krav på ett minimikapital men det var tillåtet med ställda aktier till innehavaren (7;1).

Det attraktiva med den nya bolagsformen var ägarnas möjlighet till begränsat ansvar och relationen mellan aktieägare och rösträtt innebar att de hade makt över bolaget. Ett ökat behov av krediter till stora industriinvesteringar anskaffades alltmer genom banklån (15;45).

3.8.3 1895 års aktiebolagslag – kapitalkrav på 5 000 kr

Industrisamhällets tillväxt och ökningen av bolag och nya ägare, affärstransaktioner och kriser som drabbade bolag, utvecklade en ny lagstiftning 1895. Fler tvingande regler utformades i aktiebolagslagen. Bl.a. fick bolagets grundare ansvar för bolagsbildningens upprättande, minst antal ägare till fem, regler om bolagsstämma och regler om revisorer tillkom. Kravet på ett minsta aktiekapital sattes till 5 000 kr (15;46-47).

3.8.4 1910 års aktiebolagslag

I slutet av 1800-talet började kapitalmarknaden få sin bredd, banklån beviljades med aktier som säkerhet och bankerna hade dessutom rätt att förvärva aktier (15;47). Företag samverkade i koncerner och storföretag styrdes av ägare med stor kontroll i företagen. Ökningen av aktiebolag och aktiehandeln uttrycktes i 1910 års lag. Regleringen vid bolagsbildning skärptes och på så vis byggde ut kapitalskyddet och modernare regler om revision infördes. Dock kvarhölls minimikravet på 5 000 kr (15;48).

3.8.5 1944 års aktiebolagslag

När Kreugerkraschen inträffade fick det världsomfattande företaget för stor skuldbörda och det avslöjades manipulationer om räkenskaperna. Utgivna aktier och värdepapper sjönk i värde och moderbolaget försattes i konkurs (15;48). 1944 års lag innehöll därför nya bestämmelser om skydd för minoritetsägarna och för bolagens bundna kapital och om löpande avsättningar (15;49).

Som förslag till en höjning av kapitalkravet 1944 observerades det att Sverige i större utsträckning påverkades av andra länders kapitalkrav, som var betydligt högre. Tanken var att nå en högre gräns som matchade penningvärdet. Tyskland påverkade Sverige där de hade en liknande bolagsform med ett kapitalkrav på 10 000 kr. Trots ett förslag på en höjning till 10 000 kr i Sverige så behölls kravet på 5000 kr. Det ansågs att bolagsformerna länderna emellan skilde sig åt för mycket (19;57).

3.8.6 År 1973 - nytt kapitalkrav på 50 000 kr

1973 tillkom nya regler för aktiebolag där aktiekapitalet höjdes till 50 000 kr (12;85). Argumenten för höjningen ansågs nödvändiga och motiverades med att förhindra oseriösa företagare att tillträda och utnyttja aktiebolagsformen, skapa mer trygghet för anställda, borgenärer och övriga intressenter. Om en företagare inte var beredd att satsa kapitalinsatsen så hänvisades denne till en annan bolagsform som inkluderade personligt ansvar (12;85).

Höjningen fick dock en del kritik pga. av att små företagare ansåg att kapitalgränsen var för hög. 1974 tillsattes en utredning (17) med ett förslag om en ny bolagsform där ägarna inte skulle ha något personligt ansvar, likt aktiebolaget. Det föreslogs även att kapitalkravet för aktiebolag skulle höjas till 125 000 kr, men förslaget lades ner.

3.8.7 År 1995 – nytt kapitalkrav 100 000 kr

I samband med att en ny aktiebolagslag utformades 1995 delades AB in i två bolagsformer, publika och privata. Vid lagändringen bestämdes kapitalkravet till 500 000 kr för publika bolag och till 100 000 kr för privata bolag (13;86). Höjningen för privata bolag motiverades med att det skulle innebära ett ökat borgenärsskydd, underlätta kapitalanskaffning och reducera missbruket av aktiebolagsformen. Ytterligare argument var att bidra till seriositet, att en företagare som var beredd att göra en kapitalinsats även hade en genomtänkt affärsidé för verksamheten (13;88).

3.9 Sänkning av aktiekapitalet den 1 april 2010

På uppdrag av regeringen så genomfördes det ett arbete som resulterade i ett förslag på en sänkning av aktiekapitalet för privata aktiebolag. I SOU 2008:49 utreddes om aktiekapitalet skulle sänkas 50 000 kr, 20 000 kr eller slopas helt och hållet. Ytterligare ett förslag var ett införande av en successiv inbetalning, men som författarna valt att utesluta i arbetet. Förslaget resulterade i en sänkning till 50 000 kr den 1 april 2010 med följande lagändring i enlighet med 1 kap 5 § ABL:

5 § /Upphör att gälla: 2010-04-01

Om aktiekapitalet är bestämt i kronor, skall det uppgå till minst 100 000 kr[...]

5 § /Träder i kraft: 2010-04-01

Om aktiekapitalet är bestämt i kronor, ska det uppgå till minst 50 000 kr[...]

3.9.1 Argument för sänkningen

I utredningen (19) bedömdes sänkningen av aktiekapitalet kunna bidra till ökad valfrihet för mindre verksamheter med lägre kapitalbehov att välja bolagsform som anses mest lämplig för den enskilde. Därtill att öka tillgängligheten till aktiebolagsformen. Det skulle även kunna bidra till en förbättrad syn på kapitalkravet, som hittills kunnat upplevas som ett hinder för mindre företag (19;11). I proposition 2009/10:61 beskrevs det att sänkningen

särskilt skulle gynna tjänstesektorn och med stor sannolikhet skulle till att fler tjänsteföretag bildades.

Ytterligare argument var bolagsbildningen inom EU, så kallade filialer. Där bildandet av bolag sker med registrering i medlemsstater med lågt kapitalkrav och verksamhetsutövningen i hemländerna (19). Oavsett förekommandet av filialer ansågs detta inte vara ett övertygande motiv för en lagändring.

Vidare beskrevs det att den tidigare minimigränsen på 100 000 kr inte uppfyllde kapitalskyddet eller täckte verksamheternas risker. Kapitalkravet vid avtalsförbindelser, ansågs inte uppfylla ett skydd för borgenärerna genom säkerheter för deras fordringar. Det motiverades följaktligen att ett minimikrav var av betydelse och utgjorde en garanti för bl.a. borgenärerna. Diskussionen kring borgenärsskyddet var dock tydligt och det framkom att en lägre minimigräns säkerligen skulle innebära att exempelvis banker skulle ställa högre krav vid kreditgivning, och densamma för borgenärer vid innehav av säkerhet. Utredningen slog dock fast vid att ett aktiekapital var behövligt, annars skulle borgenärerna träffa avtal i betydligt större utsträckning och transaktionskostnaderna skulle då öka (19;12).

3.10 Varför inget kapitalkrav på 20 000 kr eller 1 krona?

Förlaget på ett kapitalkrav på 20 000 kr menades kunna bidra ytterligare till ökad valfrihet och tillgänglighet till aktiebolagsformen. Dock uppskattades ökade krav på personliga säkerheter och information, men få mindre betydelse som seriositetsspärr. Risker fanns även att somliga borgenärer skulle uppfatta en allt för stor sänkning som en försämring (19;13). Risker för att aktiekapital snabbare skulle förbrukas till hälften och därmed upprättandet av tvångslikvidationer skulle då öka, därmed ökade administrativa kostnader (19;99).

Ett förslag på ett slopande av aktiekapitalet skulle kunna bidra till en positiv effekt eftersom företagare själva skulle få bestämma över aktiekapitalets nivå. Detta skulle t.ex. kunna gynna tjänsteföretag. En annan fördel ansågs vara en ökad anpassning till EU. Åt andra sidan bedömdes det inte att nyföretagandet skulle öka. Förslag på 1 krona hade även inneburit en inskränkning på reglerna kring upprättande av kontrollbalansräkning då aktiekapitalet understeg 50 procent. Det skulle även påverka borgenärsskyddsreglerna och kunna innebära ökat personligt ansvar för ägarna (19).

3.11 Bolagsrätt inom EU

3.11.1 Gemensamma bolagsformer i EU

Företag och medborgare inom EU har rättigheter att driva och etablera företag inom de olika medlemsländerna på samma villkor. För att underlätta företagandet inom EU så finns det vissa gemensamma regler inom bolagsrätten att följa (21).

Det finns ett antal bolagsformer inom EU som är till för att inte behöva anpassa verksamheterna efter medlemsländernas regleringar. Två av bolagsformerna är europabolag och europeisk ekonomisk intressegruppering som har gemensamma regler inom hela EU. Ännu en bolagsform är Europeiska kooperativa föreningar som delvis styrs av gemensamma EU-regler. Ytterligare bolagsformer kräver att anpassning sker till medlemsländernas lagar och regler (21).

3.11.2 Europabolag (SE-bolag)¹

Ett europabolag kan likna ett aktiebolag på det sättet att bolaget ska bestå av aktier och är en juridisk person och är endast tillgänglig för publika aktiebolag. Aktieägarna ska vara ekonomiskt ansvariga för den del av aktierna som de har tecknat. Aktiekapitalet ska vara uttryckt i euro och uppgå till minst 120 000 euro. Länder som väljer att driva verksamheter tillsammans i flera EU-länder kan bilda ett SE-bolag och slippa ta hänsyn till de olika medlemsländernas nationella lagstiftningar.

Det huvudsakliga målet med ett SE-bolag är;

- att ge företag möjlighet lämna lokala marknader för att etablera verksamheterna på gemenskapsnivå
- ge möjlighet åt verksamheter i olika medlemsstater att bilda gemensamma dotterbolag
- Tillåtelse för ett AB att ombildas till ett SE-bolag inom gemenskapen utan att först behöva upplösas (23).

3.11.3 Europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG)²

EEIG som bolagsform är tänkt att underlätta för fysiska personer och bolag i samarbete över gränserna och för att anpassa sina verksamheter till gemenskapens ekonomiska villkor. Syftet

¹ Societas Europaea

² European Economic Interest Grouping

är att utveckla medlemmarnas ekonomiska verksamheter för att förbättra grupperingens ekonomiska verksamhet och resultat, dock utan syfte att skapa vinst för grupperingen (22).

3.11.4 Europeiska kooperativa föreningar (SCE-förening)³

Ett kooperativ utgörs av medlemmar som är kooperativa företag och har som ändamål att främja gemensamma intressen. Medlemmarna kan antingen vara fysiska personer eller företag, bestå av leverantörer, arbetstagare och kunder. En SCE – förening ska registreras i det land som den har sitt säte i och kravet på ett minimikapital ska uppgå till 30 000 euro (24).

3.11.5 Förslag på införande av ett privat europabolag (SPE-bolag)⁴

Sommaren 2008 lade den europeiska kommissionen fram ett förslag till en EU-förordning om stadga för privat europabolag. Bolagsformen ska särskilt anpassas för små och medelstora företag med intention att underlätta rörlighet och stärka konkurrenskraften på marknaden, och dessutom att reducera kostnader förorsakade av regleringar mellan medlemsstaterna (14;8).

Förslaget innehåller gemensamma bolagsrättsregler oavsett i vilken medlemsstat ett SPE-bolag bildas. Inte heller finns det något krav på gränsöverskridande inslag eller ägande för bolagsformen. Det är en juridisk person utan personligt ansvar för aktieägarna. Stiftarna kan själva fatta beslut om aktier, aktiekapitalets storlek och bolagets styrning. Ett SPE-bolag ska kunna bildas från grunden, genom delning, fusion av befintliga nationella bolag eller via europabolag (SE-bolag). Förslaget innehåller krav på stämmobeslut eller viss röstmajoritet i vissa frågor för att skydda minoritetsägare respektive bolagets kreditgivare (28). Det lägsta tillåtna aktiekapitalet föreslås till en euro (14;8).

Fördelarna med ett SPE-bolag, enligt kommissionen är;

- det finns inom alla medlemsstater i EU, flexibelt och kan underlätta marknadsföring
- Tillåtelsen att använda samma ledningsstruktur oberoende av medlemsstat som entreprenörer väljer att starta flera bolag/dotterbolag inom
- Tids- och kostnadsbesparingar i jämförelse med nuvarande regler för de bolagsformer som används över gränserna.

³ Societas Cooperativa Europaea

⁴ Societas Privata Europaea

I frågor som inte täcks av förordningen eller bolagsordningen, i egenskap av t.ex. redovisning, arbetsrätt, insolvensrätt och skatterätt så ska nationella regler tillämpas i den medlemsstat som bolaget har sitt säte (28).

3.12 Motsvarigheterna till privata aktiebolag i Europa

I Danmark ändrades nyligen nivån på aktiekapital från 125 000 till 80 000 danska kronor för motsvarigheten till svenska privata aktiebolag. I Frankrike finns det idag inga krav på ett minsta aktiekapital för privata aktiebolag och i Tyskland har det skett en omfattande förbättring genom införande av en ny aktiebolagsform där det inledningsvis saknas högre krav än 1 euro som minsta aktiekapital.

Inom medlemsstaterna finns etableringsfrihet vilket innebär att det finns en rättighet att bilda bolag i en stat och driva verksamhet i en annan stat, genom så kallad filial. I och med det undgår man de krav som ställs i samband med bolagsbildning i den stat där verksamheten ska utövas (14;8).

3.12.1 Ltd – bolag i Storbritannien⁵

För Storbritanniens privata aktiebolag, förkortat Ltd, måste det finnas minst en ägare och kravet på minsta aktiekapital är endast på ett brittiskt pund. Betalningen av aktiekapital kan ske i pengar eller med apportegendom och det är stiftarna som bestämmer när det ska inbetalas, dock senast vid upplösning av bolaget (19;72).

Borgenärsskyddsreglerna vid insolvens innebär att bolagsledningen har en plikt att inleda insolvensförfarande då det går dåligt för företaget. En styrelseledamot kan bli ersättningskyldig om denne förstod att bolaget var insolvent och inte agerade därefter (19;73).

Bankerna i Storbritannien gör på samma sätt som i Sverige, helhetsbedömningar av bolag vid risk- och kreditbeslut. De kräver vanligtvis kompletterande personlig säkerhet av okända nystartade bolag där tillgångarna är begränsade. Dessutom kräver bankerna emellanåt en viss nivå på aktiekapitalet som måste kvarhållas inom bolaget så länge bolaget står i skuld till dem. Det är dock ovanligt att bolag ökar aktiekapitalet men det kan vara gynnsamt på det sättet att det förbättrar avtalsförhållandena till leverantörer och kunder (19;74).

⁵ Private limited liability company

4 Empiri

I föreliggande kapitel introducerar vi den empiri vi samlat in till vår studie. Vi kommer att presentera ett antal intervjuer som är utförda med utvalda respondenter och återge deras syn och inställning på ämnet utifrån ställda intervjufrågor. Intervjuerna har utförts med Skatteverket, PWC, LRF Konsult, Tönnerviks Horwath, Färs & Frosta Sparbank, Företagarna, Swedbank, SEB, ALMI. Därefter följer yttranden från Skatteverket, Bolagsverket och Svenskt Näringsliv. Avslutningsvis finns det en summering av intervjuerna.

4.1 Intervjuer

4.1.1 Håkan Söderberg, Skatteverket (mailintervju)

Håkan Söderberg arbetar på rättsavdelningen på Skatteverkets huvudkontor som rättslig expert inom området aktiebolag. Hans dagliga arbete innehåller företrädesvis kontakt med svenska aktiebolag. Söderbergs medverkan som expert i delbetänkandet ”*Aktiekapital i privata aktiebolag*” underströk de åsikter och utlåtanden som framfördes under intervjun.

Söderberg bedömer inte att det sänkta aktiekapitalet kommer att påverka hans arbete eller att medföra nya eller särskilda skatteregler. Att ett minskat kapitalkrav borde underlätta användningen av aktiebolagsformen och att antalet ombildningar kan komma att öka framöver, är inte så förvånande i sig, anser han. Apropå ombildningar, påpekar han dock, att det även finns andra omständigheter som har betydelse för om en företagare väljer att ombilda ett bolag. Däremot vill han inte uttala sig om eller ta ställning till om nyföretagandet kommer att påverkas framöver, med hänvisning till delbetänkandet istället. Emellertid tror Söderberg att banker och leverantörers kreditbedömningar, gällande företagens kreditvärdighet, kommer att påverkas och förändras.

Beträffande bolag som driver verksamheter i ett land men med säte i ett annat land, så kallade filialer, så är det tänkbart att sådana bolag kan påverkas av sänkningen. Han utvecklar, att i den mån man använt sig av en filial för att slippa kravet på ett aktiekapital på 100 000 kr så är det rimligt att så blir fallet.

Vi hänvisas till Skatteverkets yttranden angående delbetänkandet ”*Aktiekapital i privata aktiebolag*” som berörts i föregående kapitel, för respondentens vidare uppfattning och tycke om ämnet.

4.1.2 Respondent, PWC (personlig intervju)

Respondenten från revisionsbyrån PWC valde att få vara anonym. Respondenten är en auktoriserad revisor och delägare i revisionsbyrån PWC och arbetar huvudsakligen med börsnoterade svenska bolag respektive svenska dotterbolag i internationella koncerner.

Respondenten bedömer inte att sänkningen kommer att innebära några större förändringar för hans arbete, men att de inom byrån, troligtvis kommer att hjälpa ett eller annat företag att sänka aktiekapitalet till 50 000 kr.

Kravet på aktiekapital var 50 000 kr för drygt 10 år sedan och har sedan dess höjts till 100 000 kr. Respondenten anser därför inte att sänkningen har någon större betydelse och ser alltså inga direkta nackdelar med lagändringen. Det var inga problem att uppfylla kapitalkravet på 90 – talet så det kommer säkert att fungera bra framöver, anser han. Han menar ändå att sänkningen tillför förenkling i att spara ihop till kapitalinsatsen och att fler kommer ha råd att bilda aktiebolag.

Beträffande en förändring i antal ombildningar till aktiebolag förmodar respondenten att det kommer att ske en ökning, dock med osäkerhet. Emellertid kommer inte nyföretagandet att påverkas, möjligtvis marginellt. Han uttrycker sig på följande sätt:

Det som avgör om någon startar ett företag är inte storleken på aktiekapitalet utan tillgång till riskkapital samt entreprenörsandan.

Den personliga risken minskar för företagare vid val av aktiebolag i jämförelse med exempelvis en enskild firma, framförallt om företaget har anställd personal. Dessutom tillägger respondenten att det innebär en del förenklingar skattemässigt i att ha ett aktiebolag och att sammanblandningen med privatekonomin inte blir så stor.

Han upplever inte att tidigare startkapital på 100 000 kr utgjort något speciellt hinder för företagare men att en del säkerligen tar privata banklån för att kunna finansiera aktiekapitalet. Det kommer inte att orsaka problem för borgenärerna i större utsträckning än tidigare eftersom företag inte går i konkurs på grund av att aktiekapitalet förbrukats, utan för att likviditeten tagit slut. Risken att ett felaktigt utnyttjande av aktiebolagsformen skulle öka framöver eller att den ekonomiska brottsligheten skulle öka, bedömer han inte är så stor.

4.1.3 Marie Johansson, LRF Konsult (mailintervju)

LRF Konsult är Sveriges största rådgivnings- och redovisningsföretag med ca 1 400 medarbetare. Företaget ger rådgivning inom ekonomi, juridik, skatter, skog och fastighetsförmedling och finns på över 135 orter över hela landet. Marie Johansson har arbetat på företaget i Växjö sedan 2001. Hon är auktoriserad revisor med tidigare erfarenhet inom bank och som ekonomichef på IT-företag. Hon kommer i huvudsak i kontakt med enskilda firmor inom jord och skogsbruk.

Johansson anser att det är positivt med en lagändring och att det kommer att underlätta för företagare vid bolagsbildning. Det kan innebära att antal ombildningar till AB ökar och det kan gynna nyföretagandet i de fall det föredras att bilda AB framför enskilda firmor. Trots det, svarar hon på om nyföretagandet kommer att påverkas av sänkningen på följande sätt:

Nyföretagande bygger på en bra affärsidé- inte på bolagsform! Vill man starta bolag så gör kunden det – företagsformen anpassas sedan efter kundens förutsättningar och behov.

Emellertid tror Johansson att det även kan medföra en ökad risk för företagare.

Aktiebolagen kommer att bli känsligare vid negativa resultat då hälften av aktiekapitalet kommer att förbrukas snabbare i och med en lägre gräns. Detta ökar i sin tur risken för företag att upprätta kontrollbalansräkning.

I diskussioner med företag, framförallt enskilda firmor ser Johansson tendenser av företagare kommer att ombilda sina bolag till AB. En stor fördel med bolagsformen är det begränsade personliga ansvaret och att bolagets ekonomi inte sammanblandas med ens personliga ekonomi, tillägger hon. Kapitalkrav på 100 000 kr kunde emellanåt upplevas som ett hinder för företagare att bilda bolag eftersom insatsen betalas in i privata medel.

Beträffande bankernas utlåning till nystartade bolag, betraktar Johansson att bankerna är restriktiva. Borgen av ägare krävs nästan alltid så därför kommer inte att bankernas utlåning att påverkas. Däremot tror hon att den ekonomiska brottsligheten kan öka, med viss tveksamhet. Det blir lättare för ”skurkar” att bilda AB. Johansson tror att de låga kapitalkraven i utlandet mycket väl kan ha påverkat lagändringen i Sverige.

4.1.4 Veronica Blom, Tönnerviks Horwath (personlig intervju)

Den auktoriserade revisorn Veronica Blom befinner sig på kontoret i Malmö där finns 25 anställda varav 6 är revisorer. Revisionsbyråns kunder består huvudsakligen av små och medelstora företag, oftast ägarledda. De erbjuder ett omfattande tjänsteutbud med allt ifrån redovisning och revision till skattefrågor och företagskonsultationer.

Av samtliga bolagsformer så kommer Blom främst i kontakt med AB. Hon uttrycker att hennes personliga inställning är konservativ då hon finner att 100 000 kr var en ”bra nivå” och att den nivån borde ha stått kvarstått som minimikrav. Aktiekapitalet utgör ett slags förtroende för alla inblandade intressenter. Det är oftast inget problem för den som är seriös och har en genomtänkt affärsidé att bilda AB. Men en lagom hög nivå hindrar nog en del oseriösa företagare att utnyttja bolagsformen i fel syften till att tillträda bolagsformen. Således bedömer hon att den ekonomiska brottsligheten kan öka, men att inte behöver bero på just sänkningen.

Den drivande faktorn till sänkningen anser Blom, är en påvekan från EU att sträva efter en gemensam bolagsform för motsvarigheten till privata aktiebolag. Hon anser att tillgängligheten till AB kommer att öka genom fler ombildningar eller möjligtvis att fler väljer AB när de väljer att bilda bolag. Likväl tror inte respondenten att sänkningen kommer att påverka rutinerna på byrån.

Fördelar med ett AB framför andra bolagsformer är avskiljandet mellan den personliga ekonomin och bolagets ekonomi. Att driva AB kräver bl.a. att man har en utsedd styrelse och revisor, därmed finner Blom bolagsformen mer organisatorisk än andra och att den ger en viss status.

Aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd och finansiellt skydd anser Blom vara felaktigt. Nivån är inte tillräcklig för att uppfylla en sådan funktion. Banker och andra intressenter kräver som regel kompletterande säkerheter av ägarna, i form av personlig borgen. T.ex. att ägaren belånar huset eller annan egendom. De tvingande lagreglerna för ett bolag att upprätta kontrollbalansräkning när halva aktiekapitalet är förbrukat, kan ses som ett slags borgenärsskydd. Eftersom denna nivå sänkts till 25 000 kr så kan risken öka för att behöva upprätta kontrollbalansräkning.

4.1.5 Lars Nilsson, Färs & Frosta Sparbank (personlig intervju)

Den ledande lokala sparbanken i mellersta Skåne har en kundkrets på 140 000 privatpersoner av små och medelstora företag. Företagsrådgivaren Lars Nilsson befinner sig på kontoret i Lund. Han sysslar med utlåning och finansiering till samtliga bolagsformer, framförallt till enskilda firmor.

Enligt Nilsson kommer inte lagändringen att påverka hans eller bankens arbete på något utmärkande sätt. Oavsett om nivån skulle sänkas till 1 kr så skulle det inte innebära större förändringar. Det som idag är framträdande med bolagsformen är speciellt separationen mellan den privata ekonomin och bolagets ekonomi. Därför anser han med bolagsformens fördelar i beaktande, att tillgängligheten kommer att öka i synnerhet genom fler ombildningar. Däremot tror han inte att nyföretagandet kommer att öka.

Emellertid, ifråga om 100 000 kr kan ha fungerat som ett ”hinder” för företagare, kommenterar respondenten att alltid funnits andra bolagsformen att välja på beroende på ens önskemål och behov.

Nilsson poängterar att banken vanligtvis kräver någon form av kompletterande säkerhet för att bevilja utlåning till ett bolag. Banken tar bolagets totala kapitalbehov i beaktande vid ett kreditbeslut och mindre hänsyn till aktiekapitalet.

I vår bedömning av kreditbeslut till ett bolag med ett kapitalbehov tittar vi på ett flertal element. Personkemi, genomtänkt affärsidé och verksamhetsplan spelar en avgörande roll i beslut om finansiering. Aktiekapitalet spelar därför en väldigt liten roll vid kreditbeslut, eftersom vi tittar på det totala kapitalbehovet.

Nilsson anser att en harmonisering inom EU skulle underlätta för företagare att etablera sig över gränserna, men påminner att lagstiftningarna länderna emellan är alldeles för olika och därmed skulle innebära en hel del problem med att skapa en enhetlig lagstiftning.

4.1.6 Thomas Mattson, Företagarna (personlig intervju)

Intressegruppen Företagarna är Sveriges största företagarorganisation och representerar 70 000 företagare. Verksamheten går ut på att hjälpa företag med förutsättningar för att starta, driva och utveckla företag i Sverige. Organisationen representerar företag som har färre än 49 anställda, vilket motsvarar 99,3 procent av Sveriges företagare. Thomas Mattsons befinner sig på regionkontoret i Malmö där han huvudsakligen arbetar med opinionsbildning.

Mattson anser att lagändringen är bra och har inget emot en ännu större sänkning. Han tror däremot inte att det kommer att ha någon inverkan på hans arbete. Det kommer att öppna upp för nyföretagandet och öka ombildningarna till bolagsformen. I fråga om kapitalkravet på 100 000 kr uppfattats som ett ”hinder” för företagare, förklarar han att dagens kapitalkrav i jämförelse med tidigare inte är så märkvärdig. Han kommenterar följande:

50 000 kr är inte ens så mycket pengar i dagsläget, det motsvarar nästan två månadslöner för de flesta.

Sänkningen påverkar olika branscher olika mycket anser han, och det finns framförallt vissa som kan dra större fördel.

Sänkningen kan gynna och underlätta för tjänstesektorn och konsultbolag, speciellt vid ombildningar till AB. Sådana verksamheter har oftast inga inventarier i form av dyra maskiner eller stora lokaler.

Vidare menar Mattson att AB är en stabilare bolagsform i relation till andra, med tanke på det juridiska ansvaret som begränsar det personliga ansvaret i företaget och att ägaren inte går i personlig konkurs. AB kan också ses som en bolagsform med högre seriositet. Däremot anser han inte att aktiekapitalet är ett riktigt borgenärsskydd.

Beträffande förenklingsarbetet som pågår i Sverige och EU så vore det positivt med gemensamma bolagsformer inom hela EU. I Storbritannien kan man bilda AB med insats på 1 pund, vilket utnyttjas av företagare för att driva verksamheter via filialer i Sverige. Lagändringen är därför ett steg på rätt väg och förhoppningsvis sker ytterligare förändringar på denna front, enligt respondenten.

4.1.7 David Daftner, Swedbank (personlig intervju)

På ett Swedbank kontor i centrala Malmö befinner sig David Daftner. Han arbetar som företagsrådgivare för medelstora företag och kommer främst i kontakt med AB.

Daftner finner sänkningen rätt så betydelselös. Fördelarna kan vara att det blir enklare att starta bolag, framförallt kan det gynna tjänsteföretag och konsultverksamheter som vill driva AB. Han talar om att han hört kunder som driver enskilda bolag berätta att vissa väljer att enbart samarbeta med verksamheter som drivs som AB. Utifrån borgenärernas synpunkt tror han att 50 000 kr kan uppfattas lågt med anledning av att tidigare 100 000 kr självklart innebar ett större skydd.

Daftner berättar att sänkningen egentligen är obetydlig för banken. När någon vill bilda AB är oftast 100 000 kr inte så mycket pengar. Banken värdesätter allra mest personkemi och affärsidé. Han förklarar att det finns undantag då förslagsvis en företagsledare kommer till banken och vill starta eget bolag. I förekommande fall görs det bedömningar efter kunnighet och pålitlighet. Kreditbedömningar görs utifrån kundens återbetalningsförmåga, uttrycker han. Banken kräver oftast kompletterande säkerhet vid nybildning av bolag, exempelvis en personlig borgen för investeringar som maskiner då det krävs rörelsekredit. Därför påpekar Daftner att 100 000 kr inte ens är tillräckligt mycket pengar.

Beträffande följderna av sänkningen tror respondenten att fler som funderar på att bilda bolag kommer att välja AB framför andra bolagsformer. Tjänsteföretag och konsultverksamheter kan gynnas av och komma nog att öka inom aktiebolagsformen. Däremot tror inte Daftner att nyföretagandet kommer att öka i större utsträckning.

Respondenten kommer emellertid i kontakt med företag som vill starta verksamhet utomlands. Drivkraften till att företag väljer att starta bolag i ett främmande land via filialer förekommer framförallt pga. av lägre insatser i bolag motsvarande det svenska privata AB, enligt Daftner. Men samtidigt tror han inte att sänkningen kommer ha större inverkan på sådana verksamheter.

I fråga om aktiekapitalet skulle sänkas så mycket till 1 krona anser Daftner att det skulle kunna påverka bankens arbetssätt, men i så fall väldigt begränsat. Harmoniseringen och förenklingsarbetet som pågår inom EU är positivt och går i rätt riktning. Att införa gemensamma bolagsformer och regler gällande aktiekapitalkrav i EU skulle underlätta etableringen och minska administrativa kostnader, enligt Daftner. Problematiseringen skulle dock vara de omfattande lagändringarna som skulle behöva ske för de inblandade länderna. Vidare poängterar han att det redan förekommer vissa gemensamma regler för AB inom EU.

4.1.8 Mats Olofsson SEB (telefonintervjun)

Mats Olofsson arbetar på SEB i Skurup som företagsrådgivare. Han har arbetat på SEB sedan 1987 med allt ifrån säljarbete och kreditchef. I hans dagliga arbete kommer han särskilt i kontakt med AB men även resterande bolagsformer.

Olofsson anser inte att bankens rutiner kommer att förändras framöver, men tillägger att det finns en möjlighet att de kommer att förändras, dock är det för tidigt för att veta hur.

Nyföretagandet kan främjas, men Olofsson har emellertid svårt att tänka sig en ökning av ombildningar till AB. Han ser dock AB som en fördelaktig bolagsform genom att bolagsformen bl.a. ger skattefördelar. Tidigare krav på 100 000 kr i relation till 50 000 kr hade ett högre värde med tanke på inflationens påverkan på penningvärdet, enligt Olofsson. Han tror samtidigt inte att den ekonomiska brottsligheten kommer att påverkas av sänkningen och tillägger att den som vill begå brott hittar kryphål oavsett.

På tal om kreditbeslut vid utlåning till bolag med kapitalbehov så berättar Olofsson att banken tittar på bolagets affärsidé och på vem som ska driva bolaget. I nästa steg ser banken på kassaflödet och i tredje hand begär säkerheter för att minimera risker. Väsentligt är att bolaget i det långa loppet har en likviditet som kan täcka upp för kommande förluster. Bankens syfte är inte att finansiera riskkapital utan finansiera flödet i bolaget och deras investeringar.

På frågan om banken kommer i kontakt med filialer yttrar han att de förekommer men poängterar att banken hänvisar sådana verksamheter till att ta kontakt med sina lokala bankkontor. Filialer kan innebära svårigheter för banken att få insyn i deras verksamheter. Respondenten tror inte att det spelar någon roll att kapitalkravet har sänkt för att attrahera filialer både utomland eller till Sverige.

Beträffande EU:s påverkan på lagändringen så menar Olofsson att sänkningen i stor utsträckning påverkats av förenklingsarbetet i EU. Han ser att det finns fördelar med en ett införande av en gemensam bolagsform inom EU. Det öppnar upp för nya marknadskrafter, men det kan även vara svårt att implementera med tanke på ländernas lagstiftningar. Dock tror han förenklingsarbetet mot gemensamma bolagsformer och regler kan komma att hämma närheten till kunderna då dylika relationer sätts i större perspektiv.

Olofsson anser de låga kapitalkraven som t.ex. 1 pund i Storbritannien, skadar borgnärskyddet. Han menar att det kan missbrukas genom att bolag ansöker om kreditbelåning för kapitalbehov på fel marknader och att kreditgivare inte ställer lika höga krav på säkerheter.

4.1.9 Lars Johnsson, ALMI (personlig intervju)

ALMI Företagspartner AB ägs av staten och är en serviceorganisation med två huvuduppgifter; finansiering och affärsrådgivning till små och stora företag. ALMI är

kanalen för näringspolitiska insatser med syfte att främja näringslivets tillväxt. Lars Johnsson arbetar som finansierings- och affärsutvecklingskonsult på kontoret i Malmö. Han kommer i kontakt med alla slag bolagsformer men företrädesvis med AB och enskild firma.

Johnsson anser inte att hans arbete kommer att påverkas av sänkningen. Fördelar med ett AB är framförallt skillnaden mellan den privata och företagets ekonomi samt vissa skattefördelar, enligt respondenten. Personligen tycker inte Johnsson att 100 000 kr var speciellt högt kapitalkrav och menar att sänkningen till 50 000 kr egentligen är marginell. Johnsson ställer sig tveksam till om nyföretagandet kommer att öka framöver, men tror att ombildningar till AB kan komma att öka.

Respondenten anser att aktiekapitalets innebörd förändrats genom tiderna. Inflationen har påverkat penningvärdet. Han anser att kapitalkravet saknar betydelse eftersom det inte är så mycket pengar. Företagare upplever inte kravet högt, och de flesta har tillgång till kapital som täcker beloppskravet. I dagsläget influeras Sverige en hel del av harmoniseringsarbetet som pågår inom EU, bedömer Olofsson. Gemensamma bolagsformer och regler inom EU är i sig positivt, dock innebär det en hel del svårigheter med hänsyn till olika lagstiftningar och språk etc.

Olofsson kommer i kontakt med företag som vill driva verksamheter via filialer, men ALMI avstår oftast från att bidra med finansieringshjälp till sådana verksamheter eftersom de anser att insynen och kontrollen inte är tillräcklig i sådana verksamheter.

4.2 Yttranden i samband sänkningen & privat europabolag

4.2.1 Skatteverkets yttranden

Skatteverket ansåg i likhet med utredningen, (19) att det inte var befogat att slopa ett krav på ett minimikrav. Skatteverket upplyste ett flertal skäl emot detta. Med tanke på borgenärerna och att kapitalet utgör ett visst skydd för dem så ansåg myndigheten att gränsen för ett lägsta aktiekapital inte skulle sättas för lågt. Dessutom utgör ett kapitalkrav ett hinder mot utnyttjande av aktiebolagsformen och användning i oseriösa syften. Därtill att de som vill bilda aktiebolag är seriösa och har genomtänkta affärsidéer och därför vet vad de ger sig in på när de satsar kapital i bolaget. En inte allt för låg nivå väcker de signaler som tidigt måste uppmärksammas för att kunna vidta åtgärder och på så vis undvika tvångslikvidation.

Skatteverket avstyrkte därför förslaget på en sänkning till 1 kr. Kapitalkravet på 100 000 kr ansågs vara en bra nivå, men förslaget på 50 000 kr betraktades än dock godtagbart (26).

4.2.2 Bolagsverket yttranden

I samband med remiss (2009-03-12): "Förslag till EG-förordning om privata europabolag" yttrades sig generaldirektören Roland Höglund för Bolagsverkets räkning, angående förslaget om privata europabolag.

Enligt Bolagsverkets uppfattning är EG-förordningens bestämmelser i nuläget någotsvåröverskådliga. Bolagsverket kan vidare konstatera att det som ska regleras i ett SPE-bolags bolagsordning är väldigt omfattande eftersom denna ska utgöra ett så gott som heltäckande associationsrättsligt dokument. Det finns risk för att företagaren upplever det som både krångligt och dyrt att utarbeta en sådan bolagsordning för sitt SPE-bolag.

4.2.3 Svenskt Näringsliv yttranden

Anne Wigarts (2008-08-05) artikel "Förslag om ny europeisk bolagsform - privat europabolag (SPE)" beskriver Svenskt Näringslivs inställning till förslaget på privata europabolag.

Svenskt Näringsliv anser att ett särskilt regelverk för SPE kan öka små och medelstora företags rörlighet över nationsgränserna inom EU och underlätta för dem att nå nya marknader. Vi är därför positivt inställd till skapandet av ett SPE. Dock väcker erfarenheterna av europabolaget farhågor. Något tillspetsat kan man säga att det inte finns en europabolagsform utan lika många europabolagsformer som det finns medlemsstater. Dessutom har avsaknaden av gemensamma skatteregler uppfattas vara en stor nackdel med europabolaget.

4.3 Sammanställning av empirin

Tabell 4.1 Sammanställning av respondenternas svar

Källa: Egen bearbetning

Företag	Påverkar sänkningen ert arbete?	Fördelar med sänkningen	Ombildning/ nyföretagande	Åsikt om tidigare kapitalkrav på 100 000 kr	Fördelar med AB	Sänkningens påverkan på borgenärsskyddet	Utnyttjande av bolagsformen	Påverkan av EU
Skatteverket	Nej	■	Ombildningar ökar	■	■	Bankernas utlåning kan påverkas	■	■
PWC	Nej	Fler kan bilda AB genom lägre insats	Ombildningar ökar, nyföretagande dock marginellt	100 000 kr inte någon svår nivå att uppfylla	Skatteregler, Låg personligt risk	Ingen större påverkan pga. ett kapitalkrav. Likviditet viktigt	Påverkas ej	■
LRF	AB kunderna kommer öka	Underlättar vid bolagsbildning	Ombildningar ökar	Företagare kunde uppleva nivån som ett hinder för att starta AB	Begränsat personligt ansvar, blandar inte ihop privatekonomi lika lätt	Ökad risk upprätt kontrollbalansräkning. Banker kräver säkerheter vid utlåning, utlåning påverkas inte	Kan påverkas	■
Tönnerviks Horwath	Nej	Främjar ombildning & tillgänglighet till AB	Ombildningar ökar	100 000 kr seriösare nivå för att starta AB	Seriösare intryck. Blandar inte in privatekonomi lika lätt	Inget finansiellt skydd. Sänkningen bidrar till ökad risk att upprätta kontrollbalansräkning.	Kan påverkas	Faktor till sänkningen
Färs & Frosta Sparbank	Nej	Fler ombildningar från enskild firma	Ombildningar ökar	Företagare upplevde nivån som ett hinder för att starta AB	Blandar inte ihop privat ekonomi	Oförändrad. Finns krav på säkerheter vid utlåning	Påverkas ej	Harmoniseringen underlättar etableringar utomlands. Svårigheter med lagstiftningar.
Företagarna	Nej	Främjar ombildning samt tjänstesektorn	Ombildningar ökar, öppnar upp för nyföretagande	Inte mycket pengar. Skillnaden med 50 000 kr inte märkvärdig	Blandar inte ihop privat ekonomi, inger seriositet	Aktiekapitalet ses ej som riktigt borgenärsskydd	Påverkas ej	Positivt med gemensamma bolagsformen. Sänkningen ett steg på rätt väg, hoppas på fler förändringar
Swedbank	Nej	Enklare starta AB, tjänst/konsult företag ökar	Ombildningar ökar	100 000 kr större skydd för borgenärer, dock inte tillräckligt skydd.	■	50 000 kr kan lågt för borgenärerna. Finns krav på säkerheter vid utlåning	■	Gemensam bolagsform underlättar etablering, minskar kostnader. Svårt med lagändring.
SEB	Nej	Främjar nyföretagandet	Nyföretagande kan öka, inte ombildningarna	Penningvärdet var 100 000 kr större belopp än 50 000 kr pga. av inflationen	Skattefördelar	Oförändrad. Finns krav på säkerheter vid utlåning	Påverkas ej	Gemensam bolagsform positivt, svårt genomföra pga. lagstiftningar. Hämmar närheten till kunden
ALMI	Nej	Främjar ombildning	Ombildningar ökar	Inget högt kapitalkrav	Skattefördelar, Blandar inte ihop privatekonomi med bolagets	Oförändrat	■	Gemensam bolagsform positivt, svårt genomföra pga. lagstiftningar

5 Analys

Detta kapitel innehåller en analys där referensram tillsammans med lagrum för aktiebolag inom Sverige ställs mot empirin. Kapitlet inleds med respondenternas åsikter till sänkningen, följt av analys om aktiekapitalets funktioner och dess följder. Vidare ett avsnitt om anpassningen till EU och om en gemensam bolagsform. Avslutningsvis en analys rörande ett kapitalkrav på 1 krona och dess inskränkning på det personliga betalningsansvaret.

5.1 Utgångspunkt i analysen

Vi tar vår utgångspunkt i en sänkning av aktiekapitalet och vilken påverkan det kommer att ha för dess tilltänkta funktioner och för det personliga begränsade ansvaret. Utifrån det frågar vi oss om aktiekapitalet skulle ha någon betydelse vid ett slopande av kapitalkravet, och vad som skulle hända med det personliga begränsade ansvaret. I nedanstående figur beskriver vi vårt resonemang och upplägg av analysen för att ge en helhetssyn över sammanhanget.

Figur 5.1 Upplägg för analys

5.2 Respondenternas åsikter till sänkningen

Respondenterna i urvalet har lite olika åsikter rörande de olika frågorna som författarna ställde. Samtliga respondenter var nästintill övertygade om att deras arbetsuppgifter inte skulle påverkas av sänkningen.

Beträffande nyföretagandet och ombildningar i samband med lagändringen så delar respondenterna en gemensam syn. Det framgår tydligt att respondenterna anser att fler ombildningar kommer att ske framöver, från t.ex. enskilda firmor till aktiebolag. Däremot är det endast tre av nio som tror att nyföretagandet kan öka, med viss tveksamhet. David Daftner på Swedbank anser att tjänsteföretag och konsultföretag kan öka inom aktiebolagsformen, vilket kan kopplas till det resonemang som förs i utredningen.

Respondenterna i urvalet hade en samstämmig uppfattning gällande fördelarna med ett aktiebolag. De främsta fördelarna är det begränsade personliga ansvaret och särskiljningen mellan den privata ekonomin och bolagets ekonomi, samt skattefördelar. Bolagsformen ger även ett seriösare intryck genom krav på styrelse och revisor. Detta inger ett förtroende till bolagets intressenter.

Kapitalkravet på 50 000 kr ses inte som något ”hinder” av de flesta respondenter. Thomas Mattson på Företagarna ansåg inte att kravet på 100 000 kr utgjorde något hinder för företagare att använda aktiebolagsformen och kommenterade följande ”50 000 kr är inte ens så mycket pengar i dagsläget, det motsvarar nästan två månadslöner för de flesta”.

Marie Johansson på LRF hade en skiljeaktig syn och ansåg att kravet på 100 000 kr säkerligen kunde upplevas som ett hinder, Veronica Blom på Tönnerviks Horwath delade denna uppfattning och tyckte att 100 000 kr var en bättre nivå då det gav ett seriösare intryck till bolagets intressenter.

Beträffande bankernas utlåning till bolaget så var samtliga tre respondenter från bankerna eniga om att kapitalkravet egentligen saknar betydelse. Personkemi och affärsidé är viktigare, samt att alltid ställer krav på säkerheter av ägarna.

5.3 Aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd

Danielsson (7) beskriver att borgenärsskyddet historiskt sett från myndigheternas sida varit ett av de viktigaste argument när det gäller ett upprätthållande av kapitalkravet i aktiebolagsformen. I proposition 1993/94:196 förklarades det att 1973 års höjning av kapitalkravet skulle skapa mer trygghet för borgenärerna, likaså vid 1995 års höjning.

Ett lagstadgat krav på ett minimikapital kritiserades i utredningen (19), de menade att kapitalkravet genom tiderna varit för lågt och att det kunnats förbruka på kort tid. Vidare ansågs att kapitalkraven inte anpassades i förhållande till olika verksamheter. Nivån på ett aktiekapital kunde i många fall vara för hög eller för låg för bolag.

Respondenterna i urvalet hade nästintill en samstämmig syn gällande aktiekapitalets funktion som borgenärsskydd. De ansåg inte att en sänkning skulle påverka borgenärsskyddet mer än tidigare, utan förbli oförändrat. Respondenten på PWC ansåg inte att sänkningen skulle innebära ökade problem för borgenärerna, då han menade att företag inte går i konkurs pga. att ett aktiekapital förbrukas, utan för att likviditeten tar slut. David Daftner på Swedbank betraktade kravet på 50 000 kr som lågt, utifrån borgenärernas synvinkel och menade att 100 000 kr kunde uppfattas som ett högre skydd. Veronica Blom på Tönnerviks Horwath hade en skiljeaktig åsikt och ansåg inte aktiekapitalets funktion kunde betraktas som ett borgenärsskydd då hon ansåg att nivån inte var tillräckligt hög. Däremot tyckte hon att ett upprättande av kontrollbalansräkning passade bättre in i definitionen borgenärsskydd.

Syftet med reglerna om tvångslikvidation i samband med kapitalbrist är till för att skydda borgenärerna. Konsekvensen av ett underlåtande att upprätta kontrollbalansräkning leder till ett personligt ansvar för samliga förbindelser som bolaget ingått i efterhand. Marie Johansson på LRF Konsult hade samma resonemang som Blom och menade att aktiebolag kommer att bli känsligare vid negativa resultat vilket medför att risken för att upprätta kontrollbalansräkning ökar vid lägre kapitalkrav.

5.4 Aktiekapitalets funktion vid kapitalanskaffning

I SOU 2008:49 framhålls det att bankerna värdesätter kapitalinsatser från bolagets ägare, i samband med kreditgivning. Studien visar på att det personliga ansvaret inte är så begränsat som det vid första anblicken kan verka. Banker och övriga intressenter sätter ägarna personligt ansvariga för det kapital som lånats till verksamheten. Dock utgör kravet på ett aktiekapital och dess skydd endast en av flera aspekter som avgör om ett bolag beviljas kredit eller inte. Ett bolags kreditvärdighet bedöms utifrån återbetalningsförmåga, skuldbelastning, likviditetsställning, framtidsutsikter etc. Av de intervjuade respondenterna framhävde samliga banker och totalt sett sex av nio, att aktiekapitalet inte fyllde någon funktion vid kreditbedömningar. Mats Olofsson på SEB poängterade att banken ser på bolagets kassaflöden och att deras syfte inte var att finansiera riskkapital, utan istället bolagets flöden.

Enligt Ax at al (2) är relationen mellan företaget och intressenterna viktig, vilket bekräftades av bankerna i undersökningen. Lars Nilsson på Färs & Frosta Sparbank sade att banken tar hänsyn till ett flertal element i bedömningen av kreditbeslut till bolag med kapitalbehov. Nilsson nämnde att: ”personkemi, genomtänkt affärsidé och verksamhetsplan spelar en avgörande roll i beslut om finansiering”. Alla banker var överens om att det ökar trovärdigheten om låntagaren tror på sin affärsidé och är villig att ta en del av den ekonomiska risken. Empirin har visat att förtroende är centralt. Revisorn Veronica Blom på Tönnerviks Horwath ansåg att minimigränsen är ett slags förtroende för ett bolag och alla dess inblandade intressenter. Även Blom syftade på att ägaren visar på sin seriositet genom att göra en kapitalinsats. Det sociala samspelet stärks ytterligare genom att bolaget har en revisor som granskar verksamheten uttryckte Blom, vilken i sin tur påverkar relationen till bankerna och inger ett förtroende.

1995 års höjning motiverades med att underlätta kapitalanskaffning för bolag i behov av kredit. Undersökningen visade på att de tre representanterna från bankerna inte ansåg att aktiekapitalet skulle ha någon betydelse vid kreditgivningen. Empirin visar att respondenterna från bankerna var överens om att aktiekapitalet inte är en tillräcklig säkerhet. Bankerna agerar på en riskfylld marknad och vill inte bära riskerna själva, därför ansåg de inte att aktiekapitalet är tillräckligt som säkerhet. De berättade att bankerna har krav på antingen säkerhet och borgen vid långivning. En personlig säkerhet kan anses nödvändig vid behov av rörelsekredit för investeringar t.ex. för inventarier, sade David Daftner på Swedbank. Dock trodde Håkan Söderberg på Skatteverket att bankers och leverantörers kreditbedömningar kommer att påverkas och medföra förändring i form av ökade krav på personlig borgen. Liknande resonemang fördes i utredningen (19) där det framfördes att en låg minimigräns säkerligen skulle leda till ökade krav från banker och borgenärer på säkerheter såsom personlig borgen, ökade krav på kapitalinsats och på mer information. Det stärker tanken om att dagens nivå på aktiekapitalet ska fungera som en personlig borgen vid kapitalanskaffning.

I utredningen (19) presenterades det begränsade personliga ansvaret i vid avtalsförhållande på olika sätt. Dels ansågs kapitalkravet inte uppfylla något skydd för borgenärerna eftersom de vanligtvis ingår avtal med bolag och kräver säkerheter. Detta ligger i linje med resonemanget i proposition 2009/10:61 om att ett lågt minimikrav skulle innebära ökade krav på personliga säkerheter. En sänkning ansågs därför inte underlätta eller ha någon betydelse för kapitalanskaffning. Det empiriska materialet visade att sänkningen inte kommer

att påverka intressenterna från bankerna i större utsträckning. Eftersom bankerna har väl fungerande system vid utlåning där de redan idag ställer höga krav på säkerheter. Emellertid utgör minimikravet en garanti för oprioriterade borgenärerna som inte har möjlighet att begränsa sina risker i bolag, via avtal eller genom införskaffande av nödvändiga säkerheter. Fler anledningar kan vara bristande vilja, informationsbrist och okunnighet hos borgenärerna. Därför framhölls det i utredningen (19) att oavsett ett snabbt förbrukande av minimikapital, så kan det vara betydelsefullt för borgenärer.

5.5 Aktiekapitalets funktion som seriositetsspärr

Dagens aktiekapital fyller en viktig funktion som seriositetsspärr. Spärren är tänkt att bidra till att hålla en seriös stämpel på aktiebolagsformen samt att utgöra hinder för oseriösa företagare att använda bolagsformen med brottsliga ändamål (19).

Seriositetsstämpeln på aktiebolagsformen till skillnad till andra bolagsformer kan mätas genom kravet på ett aktiekapital. Tre av respondenterna ansåg att aktiebolagsformen medförde en seriös stämpel på företag. Deras resonemang grundade sig i att bolagsformen var förtroendegivande. Veronica Blom på Thönnerviks Horwath menar att bolagsformen ger en viss status och är mer organisatorisk än andra bolagsformen då den bl.a. kräver att det finns en utsedd styrelse och revisor. David Daftner på Swedbank uppfattade ur kundernas ögon att verksamheter som drivs genom ett aktiebolag anses seriösare. Respondenterna ansåg alltså att aktiebolagsformen gav en högre grad av acceptans hos intressenterna. Enligt Ax at al (2) bör företaget uppmärksamma intressenternas olika behov och genom sitt agerande sträva efter långvariga förhållanden med omgivningen. Detta kan kopplas till intressenternas uppfattningar om aktiebolagsformen som seriositetsgivande.

Nästan alla respondenter delade uppfattning om att kapitalkravets funktion som seriositetsspärr inte kommer att förändras i samband med sänkningen. De ansåg framförallt att det inte påverkar ägarnas inbetalning av egna medel i företaget. De tre respondenterna från bankerna delade uppfattning med Skatteverket om synen på seriösa företagare. Respondenterna var överens om att det ökar trovärdigheten om låntagaren tror på sin affärsidé och är beredd att satsa eget kapital och därmed tar en del av den ekonomiska risken i bolaget. Ägarna visar på seriositet genom att göra en kapitalinsats, enligt revisorn Blom. Inbetalandet av egna medel överensstämmer med Ax at al (2) beskrivning om företagets relation till omgivningen. Ägarnas kapitalinsats och finansiella uppoffringar kan därför signalera

engagemang till verksamheten och uppfattas av utomstående som en garanti för ägarens avsikter med verksamheten.

Respondenten från PWC ansåg att ändringen skulle innebära att det blir lättare att spara ihop till kapitalinsatsen. Detta kan kopplas till resonemanget i SOU 2008:49, om att främja tillgängligheten till aktiebolagsformen genom att låta verksamheter med lägre kapitalbehov välja bolagsform efter behov.

Respondenternas hade en rätt så överensstämmande uppfattning angående det tidigare aktiekapitalet som ett hinder för nyföretagare. Av respondenterna i urvalet uttalade sig alla förutom en. Av de åtta ansåg sju att 100 000 kr inte utgjorde något hinder. Endast Marie Johansson på LRF Konsult hade en svagt avvikande uppfattning och menade att nivån kunde upplevas som ett hinder för företagare. Respondenterna i urvalet hade nästintill samstämmig syn på seriositetsspärrens syfte som inträdesspär för oseriösa företagare. Sju av nio intervjuade bedömde att dagens nivå inte bidrar till att avskräcka oseriösa företagare. Mats Olofsson på SEB menade på att användningen av bolagsformen i kriminellt syfte inte påverkades av sänkningen, utan att den som vill begå brott gör det oavsett. Dock trodde två, med viss tveksamhet, att det fanns en ökad risk för oseriösa företagare. Blom på Tönnerviks Horwath förespråkade därför ett upprätthållande av kravet på 100 000 kr med motivering att det utgjorde en bra inträdesspär.

5.6 Följderna av sänkningen

I utredningen SOU 2008:49 ansågs att en lagändring bidra till ökad tillgänglighet till aktiebolagsformen och ökad valfrihet för mindre bolag med lägre kapitalbehov. Respondenterna i urvalet hade avvikande åsikter angående nyföretagandet, fem av nio trodde att företagsverksamheten i Sverige skulle öka framöver. Deras resonemang, såsom Marie Johansson på LRF Konsult uttryckte, grundade sig på att nyföretagandet kommer att gynnas i de fall det föredras att bilda aktiebolag framför t.ex. enskilda firmor. Det ansågs därför viktigt att påpeka, enligt merparten av respondenterna, att nyföretagandet inte har att göra med en ändring av minimikapitalet. Johansson beskrev det på följande sätt ”nyföretagande bygger på en bra affärsidé- inte på bolagsform”.

Respondenterna var nästintill samstämmiga i att antalet ombildningar kommer att öka framöver. Mats Olofsson på SEB hade en avvikande reflektion och har svårt att se en ökning i antalet ombildningar till aktiebolag. Håkan Söderberg på Skatteverket ansåg det inte så förvånande att ombildningar kommer att öka, men menade att det finns andra omständigheter

som också påverkar företagarnas val. I proposition 2009/10:61 beskrevs det att vissa branscher, såsom tjänstesektorn, kommer att främjas. Både Thomas Mattsson på Företagarna och David Daftner på Swedbank tankegångar gick åt samma håll, de antog att sänkningen kan påverka branscher olika mycket och framförallt gynna vissa framför andra. Daftner ansåg att ett lägre kapitalkrav underlättar att bilda bolag och kan därför gynna tjänstesektorn där kapitalbindningen oftast är låg. Mattsson menade att ombildningar för tjänste- och konsultföretag kommer att öka för att de inte har så stort behov av kapital i form av dyra inventarier.

I SOU 2008:49 diskuterades förekommandet av filialer där bolag bildas i ett land för att utöva verksamhet i ett annat land, där nationella regler kringgås. Åsikterna, som respondenterna framförde här, var blandande. Söderberg på Skatteverket sade att det var tänkbart att verksamheter som använt filialer för att slippa kapitalkravet i Sverige kan komma att påverkas av sänkningen. Vidare ansåg Daftner på Swedbank att filialer företrädesvis förekommer pga. av lägre kapitalinsatser i andra länder, t.ex. i Storbritannien genom Ltd bolag.

5.7 Svensk anpassning till EU

Företagare och personer bosatta inom EU har möjlighet att bilda företag inom de olika medlemsstaterna under samma villkor och med vissa gemensamma regler inom bolagsrätt (EU-upplysningen). Thomas Mattson på Företagarna ansåg att verksamheter drivna via filialer utnyttjas av företagare som vill undankomma höga kapitalkrav och därför ansåg han att sänkningen var positiv och hoppades på fler förändringar på regerlområdet. Detta överensstämde med Marie Johanssons på LRF Konsult åsikt om att låga kapitalkrav i utlandet bidragit till sänkningen. Storbritanniens motsvarighet till svenska privata aktiebolag (Ltd) är ett tydligt exempel, enligt respondenterna. Borgenärsskyddsreglerna vid insolvens innebär att bolagsledningen ska inleda ett insolvensförfarande (19). Trots olikheterna mellan Sverige och Storbritannien, t.ex. i kapitalkravet så finns det många likheter gällande regleringen vid obestånd.

Mats Olofsson hade en annan åsikt och framhöll att ett lågt kapitalkrav på ett pund kunde skada borgenärsskyddet genom att företagare utnyttjar det och ansöker om krediter på marknader där kreditgivare inte ställer lika höga krav på säkerheter som på vissa andra marknader. Hans syn skiljde sig på denna punkt från utredningens (19) beskrivning rörande bankernas bedömningar i Storbritannien. Bankerna gör jämförliga helhetsbedömningar som i Sverige vid risk- och kreditbeslut och kräver vanligtvis kompletterande säkerheter. Däremot, i

Storbritannien är det i högre utsträckning vanligt med att borgenärer skyddar sina intressen genom avtalsförhållanden med bolag.

5.8 Gemensam bolagsform inom EU

EU har ett förslag på en ny bolagsform på motsvarigheten till det svenska privata aktiebolaget. Kortfattat innebär förslaget på ett SPE-bolag att ett lägsta tillåtna kapitalkrav är på en euro och bolagsformen är en juridisk person där ägarna har ett begränsat personligt ansvar (28).

Samtliga intervjuade respondenter ansåg att lagändringen influerats av harmoniseringen i EU och att Sveriges utveckling är på rätt väg. Veronica Blom på Tönnerviks Horwath ansåg att EU:s strävan efter en gemensam bolagsform var en av de främsta drivfaktorerna. David Daftner på Swedbank framhöll att ett införande av en gemensam bolagsform och reglering skulle underlätta etableringen inom EU, öppna upp för nya marknadskrafter och minska administrativa kostnader. Daftners resonemang kan kopplas till EU kommissionens angivna fördelar med ett SPE-bolag, däribland tids- och kostnadsbesparingar var ett av dem (28).

Av respondenterna i urvalet, uppfattade fyra av nio, att förslaget på en gemensam bolagsform med omfattande och heltäckande reglering som svåröverskådlig. I enlighet med förslaget ska frågor som inte täcks av förordningen, t.ex. redovisnings och skattefrågor, tillämpas genom nationella regler i det land bolaget har sitt säte (28). Lars Johnsson på ALMI yttrade att lagstiftningarna länderna emellan är för olika och att det skulle medföra svårigheter i ett skapande av en gemensam reglering, och att kulturella och språkliga aspekter kan problematisera. Mats Olofsson på SEB förde samma resonemang och ser svårigheter i en sådan implementering, dock ser han det ur ett bredare perspektiv och anser att förenklingsarbetet inom EU mot den gemensamma bolagsformen och regleringen kan hämma relationerna till kunderna som förekommer på nationell basis. Bolagsverkets reflektion apropå SPE-bolag innehöll följande ”det finns risk för att företagaren upplever det som både krångligt och dyrt att utarbeta en sådan bolagsordning för sitt SPE-bolag”. Svenskt Näringslivs motiverade deras syn på problematiken med bolagsformen genom att ”avsaknaden av gemensamma skatteregler uppfattas vara en stor nackdel med europabolaget”.

5.9 Kapitalkrav på 1 krona – en inskränkning på det personliga begränsade ansvaret?

Ett privat aktiebolag är en juridisk person där ägaren inte är personligt ansvarig för verksamhetens förpliktelser (15;100). Ansvaret är i princip begränsat till det insatta aktiekapitalet, dock är det begränsade personliga ansvaret betydligt större än så.

Förr bildades aktiebolag med avsikt att skydda och skilja på ägarens privata ekonomi från bolagets ekonomi. Redan i den första aktiebolagslagen gavs möjligheten till begränsat ansvar för ägaren. Företagsutvecklingen i Sverige har gått ifrån industrisamhälle till ökad etablering av tjänste- och konsultföretag. Stora som små verksamheter inom olika branscher har inte samma behov gällande kapitalkrav och därför skulle ett slopande av aktiekapitalet få olika betydelse för företagare.

I utredningen (19) ansågs en sänkning till 1 krona inskränka på det personliga ansvaret och att det förmodligen skulle öka. Skatteverket delade uppfattning med utredningen om att borgenärsskyddsreglerna skulle påverkas kraftfullt om minimigränsen sattes till 1 krona. I synnerhet skulle reglerna om kontrollbalansräkning bli verkningslösa om det vore fritt att låta teckningen för aktiekapitalet sjunka hur lågt som helst. Såsom nämnts tidigare, har en del av respondenterna uttryckt att sänkningen bidrar till att upprättande av kontrollbalansräkning kommer öka. Syftet med reglerna om tvångslikvidation i samband med kapitalbrist är till för att skydda borgenärerna. Vad händer om bestämmelserna om tvångslikvidation försvinner vid ett slopande av kapitalkravet för det personligt betalningsansvar för styrelse och aktieägare? En sak är dock tydligt, vissa bestämmelser i ABL och i andra lagar skulle i praktiken förlora betydelse, vissa skulle behöva reformeras (19). Samma regelverk skulle även rubbas i ett införande av SPE-bolag inom EU. Förslaget på ett avskaffande av revisionsplikten (18) skapar ytterligare funderingar på vilka konsekvenser det kan leda till. Kan det utvecklas någon form av alternativ kontrollåtgärd? Styrelseledamöternas och ägarnas personliga betalningsansvar i samband med att en verksamhet drivs vidare under insolvensförfarande och om medvetenhet om detta förekommer, bör uppmärksammas. I proposition 2009/10:61 framkom det att borgenärernas krav på information och insyn i företag skulle öka vid ett slopande. Sådan insyn skulle kunna innebära krav på offentlighet för att följa styrelsens agerande när företaget får kapitalbrist. Borgenärerna skulle då få möjligheten att följa den vidtagna processen och vilka åtgärder som tas till.

Seriositetsspärren skulle förlora en del av sin innebörd om aktiekapitalet slopades. Aktiekapitalets tilltänkta funktion som inträdesspär och att få seriösa företagare att göra en kapitalinsats i bolaget, skulle försvinna. Dock har det personliga begränsade ansvaret olika betydelse för företaget och dess omgivning, vilket betonas av Ax at al (2) att utmaningen är att skapa en balans mellan alla olika krav och önskemål som ställs av intressenterna. Ur ett företags perspektiv saknas det koppling mellan kapitalkravet och verksamheten. I dagsläget etableras mest företag inom tjänstesektorn där arbetskraft främst ställs till förfogande. Det är verksamheter som normalt sett har lägre kapital- och investeringsbehov och därför kan uppfatta ett kapitalkrav som ett hinder för att välja aktiebolagsformen (19).

Ett företags olika intressenter har olika krav och behov som de vill ska uppfyllas för att det ska skapas förtroende till företaget. De tre respondenterna från bankerna var överens om att ändringen inte skulle påverka kreditgivningen. Inte heller om kapitalkravet skulle sänkas till en krona bedömdes av respondenterna som förändrande, möjligtvis i begränsad omfattning, enligt David Daftner på Swedbank. Eftersom bankerna och andra borgenärer redan idag säkrar sina intressen och ställer höga krav på säkerheter i form av personlig borgen och pant, så kan ett lagstadgat minimikrav sägas sakna betydelse för dem. Sannolikt så vill sådana anpassade borgenärer bibehålla en låg risk även vid ett slopande av aktiekapitalet. I utredningen (19) ansågs det att bankerna kommer förutse ökade krav på säkerheter och information. Möjligheten finns att verksamheter utan värdefulla tillgångar, såsom tjänsteföretag, kommer att behöva lämna säkerheter i större utsträckning, eftersom sådana verksamheter i princip inte är värda någonting.

Ett slopande av aktiekapitalet skulle missgynna de borgenärer som inte har möjlighet att säkra sina avtal med säkerheter, de så kallade oprioriterade borgenärerna. Ett lagstadgat krav är därför av betydelse för dem eftersom de endast kan förlita sig på bolagets förmögenhet.

6 Slutsats

I detta avslutande kapitel presenterar författarna de slutsatser som kan dras utifrån uppsatsens analys. Slutsatsen besvarar uppsatsens frågeformulering och syfte. Avslutningsvis presenterar författarna förslag till vidare forskning.

6.1 Slutsats

Utifrån undersökningen, i denna uppsats, kan författarna dra slutsatsen att respondenterna har en enhetlig syn på sänkningen av aktiekapitalets inverkan på företagsverksamheten i Sverige. Samliga respondenter framhåller att ombildningar från andra bolagsformer till aktiebolag kommer att öka. Argumenten att valfriheten ökar för mindre verksamheter med lägre kapitalkrav att välja aktiebolagsformen, stöds av uppsatsens respondenter. Företagsutvecklingen är i dagsläget mest etablerad inom tjänstesektorn där kapitalbindningen oftast är låg. En lägre nivå ger icke kapital eller tillgångsintensiva verksamheter som tidigare uppfattat kapitalkravet som ett hinder, möjlighet att använda aktiebolagsformen.

Ett sänkt minimikrav anses inte påverka borgenärsskyddet, enligt uppsatsens respondenter, då det vid dagens nivå inte uppfyller någon sådan funktion. Anledningen till detta, tror respondenterna, är att kapitalkravet är för lågt och kan förbrukas på kort tid. Istället anses ett skydd för borgenärerna vara de krav som ställs på bolagets ägare vid avtalsförhållanden, i form av personliga säkerheter. Sådana krav ställs oavsett ett kapitalkrav. Författarna drar slutsatsen, med beaktande av intervjuresultaten att ägarnas avsaknad på personligt betalningsansvar inte alltid stämmer överens med verkligheten. Anledning till detta är att banker och andra prioriterade borgenärer har höga krav på säkerheter vid långivning. Alltså finns det ett personligt betalningsansvar för bolagets ägare eftersom de kan förlora personliga tillgångar. Vidare tror författarna, precis som respondenterna på bankerna framhöll, att kapitalkravet inte uppfyller någon funktion vid kreditgivning och att bankerna är mer intresserade av bolagets framtidssyn och återbetalningsförmåga. Dock kan sänkningen vara av betydelse för oprioriterade borgenärer som inte har möjlighet att begränsa sina risker i ett bolag, genom upprättande av avtal. För dem utgör kapitalkravet en garanti och denna garanti minskar i samband med lagändringen.

Undersökningen visar att respondenterna överlag uppfattar funktionen av aktiekapitalet som seriositetsskapande för aktiebolagsformen, särskilt i anknytning till ägarnas kapitalinsats i bolaget. Att en ägare tror på en affärsidé och gör en egen insats i bolaget, inger ett förtroende hos intressenterna, framförallt hos kreditinstituten. Författarna menar på att skillnaden mellan dagens kapitalkrav med det tidigare inte är tillräckligt stor för att inverka på seriositeten. Med

beaktande av intervjuresultaten, tror inte heller författarna att funktionen som inträdesspär för oseriösa företagare kommer att påverkas i större utsträckning. Visserligen kan ett sänkt kapitalkrav bidra till ökad användning av bolagsformen, dock finns det andra skäl som påverkar oseriösa företagare val av bolagsform.

Överlag har studien visat att ändringen inte kommer att göra så stor skillnad. Frågan är dock om en sänkning till 50 000 kr anses tillräcklig, eftersom minimikraven inom medlemsstaterna i EU är betydligt lägre än så. Författarna är överens med respondenterna om att de låga minimikraven i utlandet bidragit till lagändringen. Aktiebolag som bedrivs genom filial i Sverige och exempelvis startas som Ltd bolag i Storbritannien med insats på 1 pund, anses inte vara tillräckligt skäl för att sänka kapitalkravet ytterligare eftersom för få verksamheter utnyttjar den möjligheten. Respondenterna är överens om att en harmonisering med EU kommer att underlätta för svenska företagare. Författarna delar syn med respondenterna om att förslaget på införande ett privat europabolag skulle med all sannolikhet öppna upp för etableringen och rörelsefriheten, och öka konkurrenskraften för företagare. Dock kan det innebära svårigheter vid ett sådant införande. Relationen till bolagets borgenärer skulle kunna försvagas och de justeringar som krävs vid en gemensam lagstiftning kan vara svåra att genomföra, och frågan är om vissa nationella regler hotas.

Alternativet att ta bort kravet på ett aktiekapital helt innebär, utifrån ovanstående resonemang att tillgängligheten till aktiebolagsformen skulle öka. Studien har visat på att ett slopande av kravet kan få olika betydelse för verksamheter inom olika branscher och likaså olika risker för inblandade intressenter. Små som stora verksamheter med olika behov av kapital, anser författarna, skulle påverkas på olika sätt och i relation till borgenärerna. Ett aktiekapital som varierade beroende på verksamhet och på kapitalbehov, skulle kanske vara det bästa, menar författarna. Problemet vore dock att dra skillnad mellan verksamheter och olika behov, och vid värdering av verksamheter eftersom även det skiljer sig åt.

Det personliga begränsade betalningsansvaret skulle få olika betydelse intressentgrupperna. Kommer ansvaret att öka som konsekvens av ett slopande? Följderna skulle inverka kraftfullt på borgenärsskyddets funktion gällande bestämmelserna om kontrollbalansräkning. Vad händer med styrelsens och aktieägarnas betalningsansvar? Författarna upplever, såsom en del av respondenterna, att risken för upprättande av kontrollbalansräkning ökar ju lägre kapitalkravet är. Men effekten av ett slopande skulle i stället innebära att vissa bestämmelser i ABL i praktiken blir verkningslösa och behöva reformeras. Kontrollfunktionen skulle kunna

äventyras ytterligare vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten. Revisorns uppgift att granska bolaget är av betydelse och inger förtroende till utomstående aktörer att det finns en kontroll på bolaget. Vid ett avskaffande tror vi, att det kan utvecklas ett behov av att utforma någon form av alternativ kontrollåtgärd för att upprätta avsaknaden av det personliga ansvaret. Överlag anser vi att borgenärernas krav på information och insyn i bolaget vid kapitalbrist, skulle öka. Krav på offentlighet från borgenärernas sida med ökad insyn på de åtgärder bolaget vidtar vid kapitalbrist, skulle kunna utvecklas.

Seriositetsspärrns funktion som inträdesspärre för oseriösa företagare försvinner vid ett slopande och skulle därför förlora sin innebörd. Prioriterade borgenärer som bankerna påverkas inte eftersom de redan ställer höga krav och kräver säkerheter. För de oprioriterade borgenärerna är ett lagstadgat krav ett skydd för dem och av stor betydelse. Ett slopande skulle därför missgynna dem oerhört mycket.

Sammanfattningsvis anser vi att aktiekapitalet inte är lika nödvändigt idag som det en gång uppfattades vara. Det personliga begränsade ansvaret är inte så begränsat i verkligheten. Prioriterade borgenärer kräver vanligtvis personliga säkerheter av ägarna och de skulle fortstätta ställa sådana krav vid en ytterligare sänkning, eller slopning av kapitalkravet. Dock skulle de oprioriterade borgenärerna missgynnas kraftfullt. För verksamheter inom olika branscher med olika kapitalbehov och betydelsen av aktiekapitalet är därför olika. Möjligheten finns vid ett slopande, att det skulle ställas olika krav på verksamheter av borgenärerna. Det skulle kunna innebära ökade krav verksamheter inom tjänstesektorn som vanligtvis inte har dyra inventarier de behöver skaffa kredit för. Ökade krav på att behöva lämna säkerheter eftersom det i princip saknas värde i sådana verksamheter.

6.2 Förslag till vidare forskning

Under tiden författarna arbetat med uppsatsen har nya förslag och idéer uppkommit men uteslutits av olika skäl. Några av de förslag vi funnit intressanta som förslag på vidare forskning, presenteras nedan

- Det är för tidigt att kunna avgöra vilka konsekvenserna är av sänkningen. Studier kan göras i framtiden för att se vilka effekterna blivit i praktiken, om nyföretagandet ökat, och då undersöka om det är lämpligt med ytterligare sänkning.
- Fortsatta studier kan göras på området gällande ett införande av ett SPE-bolag i EU. Att studera vilken gemensam lagstiftning som behöver utformas, hur det skulle påverka svenskt näringsliv, och om bolagsformen skulle hota den svenska aktiebolagsformen.
- En studie kan göras rörande förslaget på ett slopande av aktiekapitalet. Att undersöka vilka förändringar som skulle behöva genomföras gällande bestämmelser och lagregler.
- En större studie kan göras angående kapitalkravets betydelse för olika verksamheter och hur bankernas utlåning kan komma att förändras gentemot verksamheter.

7 Källförteckning

Tryckta källor

- (1) Aktiebolagslagen (2005:551)
- (2) Ax, Christian, Johansson, Christer, Kullvén, Håkan (2005) *Den nya ekonomistyrningen*. Upplaga 3. Liber, Malmö
- (3) Bell, E & Bryman, A (2005) *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Upplaga 1. Liber, översatt av Björn Nilsson
- (4) Bell, E & Bryman, A (2007) *Business research methods*. Upplaga 2. Oxford University press, New York
- (5) Bergström, Clas & Samuelsson, Per (2009) *Aktiebolagets grundproblem*. Upplaga 3. Nordstedts Juridik
- (6) Danelius, Johan & Skog, Rolf (2006) *Rodhes aktiebolagsrätt*. Upplaga 21. Nordstedts Juridik
- (7) Danielsson, E (1952) *Aktiekapitalet: Studier över aktiekapitalets kapitalkonstruktion enligt svensk rätt*. Cwk Gleerup, Lund
- (8) Jacobsen, Dag Ingvar (2002) *Vad, hur och varför?* Studentlitteratur, Lund
- (9) Krohn Solvang, Bernt & Magne Holme, Idar (1997) *Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Upplaga 2. Studentlitteratur, Lund
- (10) Lundahl, Ulf & Skärvad, Per-Hugo (1992) *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Upplaga 2. Studentlitteratur, Lund
- (11) Moberg, Krister (2006) *Bolagsrevisorn*. Upplaga 3. Nordstedts Juridik
- (12) Proposition 1973:93 (1973) *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om konvertiblaskuldebrev*. Utgiven Stockholmslott den 16 mars 1973
- (13) Proposition 1993/94:196 *Ändringar i aktiebolagslagen (1975:1385)*.

- (14) Proposition 2009/10:61 (2009) *En sänkning av kapitalkravet för privata aktiebolag.*
- (15) Sandström, Torsten (2007) *Svensk aktiebolagsrätt*. Upplaga 2. Nordstedts Juridik
- (16) Smith, Dag (2006) *Redovisningens språk*. Upplaga 3. Studentlitteratur, Denmark
- (17) SOU 1978:66 (1978) *Andelsbolagslag – Delbetänkande av 1974 års Bolagskommitté.*
- (18) SOU 2008:32 (2008) *Avskaffande av revisionsplikten för små företag.*
- (19) SOU 2008:49 (2008) *Aktiekapital i privata aktiebolag – Delbetänkande av utredningen om ett enklare aktiebolag.*
- (20) Wallén, Göran (1993) *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Studentlitteratur, Lund

Elektroniska källor

- (21) EU-upplysningen, *Bolagsrätt inom EU*, <http://www.eu-upplysningen.se/Amnesomraden/Naringsliv-och-konkurrens/Bolagsratt/> (2010-05-13)
- (22) EU-upplysningen (1985-07-25) *Förordning om europeiska ekonomiska intressegrupperingar*,
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31985R2137:SV:NOT>
(2010-05-13)
- (23) EU-upplysningen (2001-10-08) *Förordning av stadga för Europabolag*, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R2157:SV:NOT> (2010-05-13)
- (24) EU-upplysningen (2003-07-22) *Förordning om stadga för europeiska kooperativa föreningar*,
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003R1435:SV:NOT>
(2010-05-13)
- (25) Höglund, Roland (2009-03-12) Bolagsverket: *Förslag till EG-förordning om privata europabolag* (Ju2008/5674/L1),
http://www.bolagsverket.se/om_bolagsverket/remisser/material/eg_forordning.pdf (2010-05-19)

(26) Skatteverket (2009-01-26) *Skatteverkets yttranden angående delbetänkandet Aktiekapital i privata aktieföretag,*

<http://www.skatteverket.se/rattsinformation/remissvar/2009/remissvar2009/13166148208112.5.69ef368911e1304a625800015292.html> (2010-04-20)

(27) Statistiska centralbyrån, *SCB:s Företagsregister,*

http://www.scb.se/Pages/List____259330.aspx (2010-04-19)

(28) Wigart, Anne (2008-08-05) *Svenskt Näringsliv: Förslag om ny europeisk bolagsform - privat europabolag(SPE),*

http://www.svensktnaringsliv.se/fragor/foretagsjuridik/bolagsratt/forslag-om-ny-europeisk-bolagsform-privat-europabolag-spe_56860.html (2010-05-10)

Muntliga källor

Blom, Veronica, godkänd revisor, Tönnerviks Horwath, Malmö 2010-04-20, kl 16:00

Dafter, David, Företagsrådgivare, Swedbank 2010-04-29, kl 16:00

Johnsson, Lars, företagsrådgivare, Almi, Malmö 2010-05-07, kl 13.00

Mattson, Thomas, Tjänsteman/opinionsbildning, Företagarna, Malmö 2010-04-29, kl 09:00

Nilsson, Lars, företagsrådgivare, Färs & Frosta Sparbank, Lund 2010-04-28, kl 14:00

Respondent, PWC (anonym) Malmö, 2010-04-21, kl 15:00

Mailintervjuer

Johansson, Marie, auktoriserad revisor, LRF Konsult, Växjö 2010-04-26

Söderberg, Håkan, rättslig expert, Skatteverket 2010-04-27

Telefonintervjuer

Olofsson, Mats Företagsrådgivare, SEB, Skurup Skåne 2010-05-05, kl 10:00

8 Bilaga

8.1 Bilaga 1- Intervjufrågor

Inledningsvis:

- *Frågar om det går bra att vi använder oss av diktafon.*
- *Om respondenten vill vara anonym i studien.*
- *Inleder med kort beskrivning av ämnesvalet.*

A Allmänt om organisationen

1. Berätta lite om Dig själv och Din bakgrund
2. Kan du beskriva Er organisation och vad Ni gör?
3. Vad har du för arbetstitel och har länge har Du arbetet inom organisationen?
4. Vilka bolagsformer kommer Du i kontakt med i Ditt dagliga arbete?
5. Är någon bolagsform överrepresenterad?

B Sänkning av aktiekapitalet till 50 000 kr

1. Vad är Dina åsikter kring att aktiekapitalet sänkts till 50 000 kr? fördelar/nackdelar?
2. Påverkar sänkningen Ert arbete, och i sådana fall på vilket sätt?
3. Kan sänkningen innebära några effekter för Era klienter?
4. Anser Du att sänkningen underrättar för företagare att använda aktiebolag som bolagsform? Alltså om nyföretagande kommer att öka?
5. Tror Du att antalet ombildningar, t.ex. från enskilda firmor till aktiebolag kommer att öka nu efter lagändringen?
6. Fungerar aktiekapitalet på 50 000 kr som ett borgenärsskydd?
7. Vad anser Du om det personliga ansvaret inom bolagsformen, kan det förändras?

C Aktiekapitals funktion & aktiebolag

1. Vilka fördelar anser Du förekomma vid val av bolagsformen aktiebolag?
2. Upplever Du att tidigare starkapital på 100 000 kr utgjort ett ”hinder” för företagare på något sätt?
3. Är aktiekapitalet ett borgenärsskydd? Om så, till vilken nivå av aktiekapital?
4. I vilken utsträckning upplever Du att företagare är i behov av extern finansiering för att finansiera aktiekapital?

D Aktiekapitalets framtid

1. Med hänsyn till sänkningen, tror Du att den ekonomiska brottsligheten kan komma att öka framöver?
2. Kan bolagsformen komma att utnyttjas framöver?
3. Kommer Du i kontakt med aktiebolag som driver verksamhet i Sverige men med säte i ett annat land, s.k. filialer?
4. Tror Du att antal filialer kommer att påverkas av sänkningen?
5. Vad har Du för inställning till att aktiekapitalet skulle sänkas till noll? Hur skulle det kunna påverka Ert arbete?

E Harmoniseringen inom EU

1. Tror Du att en anledning till sänkningen är att det är lättare att starta bolag utomlands. Och i så fall varför?
2. Hur ser Du på Sveriges regler gällande aktiekapital/aktiebolag gentemot andra länder inom EU?
3. Har du någon uppfattning om något land som Du anser ha bättre bolagsrätt än Sverige?
4. Vad har Du för syn på ett införande av gemensamma bolagsformer inom EU och med samma krav på ett minsta aktiekapital?

Avslutningsvis

- *Har du något att tillägga?*

Tack för din medverkan!